

Kinnitatud Vabariigi Va-
litsuse poolt 13. augustil
1929 a.

GARNISONI MÄÄRUSTIK

(IV jagu)

Sf 1597

32 A. 14.3.6.1:14
✓

KAITSEVÄGEDE STAABI VI OSAK. VÄLJAANNE
TALLINNAS, 1929

Riigi trükikoda — Niine tän. 11.

SISUKORD.

Neljas jagu.

Kaitseväe tseremooniad.

	Lhk.
I peatükk.	
Üldised alused (§§ 458—460)	1
II peatükk.	
Üksused ja toimkonnad tseremooniateks (§§ 461—483)	2
III peatükk.	
Vabariigi valitsuse, Riigivanema, ministrite, välisriikide riigipeade ja saadikute kaitseväge- line vastuvõtmine ning ärasaatmine.	
A. Üldised alused (§§ 484—488)	7
B. Riigivanema pidulik vastuvõtmine (§§ 489— 491)	9
D. Riigivanema harilik vastuvõtmine (§ 492) . .	10
E. Välisriikide riigipeade vastuvõtmine (§ 493) .	10
G. Kaitseministri vastuvõtmine (§ 494)	11
H. Lugupidamise avaldused välisriikide saadi- kutele (§ 495)	11
I. Riigivanema ja kõrgemate ülemate vastuvõt- mine kaitseväge pidustustel kinnistes ruumi- des (§§ 496—500)	11
IV peatükk.	
Kaitseväge paraadid ja mälestustseremooniad.	
A. Üldised alused (§§ 501—510)	13

	Lhk.
B. Rivistamine paraadiks ja paraadi juhataja ning temast kõrgemate ülemate vastuvõtmine (§§ 511—520)	15
D. Paraadi vastuvõtmine ja paraadimarss (§§ 521—553)	19
a) Paraadi harilik vastuvõtmine	19
b) Paraadi vastuvõtmine Riigivanema või välisriigi riigipea poolt	22
d) Paraadimarss	23
e) Leinaparaadid.	28
g) Mälsestustseremooniad	28
V peatükk.	
Kaitseväe jalutus- ja rongikäigud (§§ 554—558)	29
VI peatükk.	
Kaitseväe lipud.	
A. Üldised alused (§§ 559—567)	30
B. Lipu üleandmine väeosale (§§ 568—580)	32
D. Lipu väeosa juurde toomine ja hoiupaika viimine (§§ 581—591)	38
VII peatükk.	
Noortelt truudustootuse võtmine (§§ 592—598)	43
VIII peatükk.	
Esinemised ja visiidid garnisonis (§§ 599—609)	44
IX peatükk.	
Kaitseväelaste matusepaigad ja matmine.	
A. Matusepaigad (§§ 610—611)	47
B. Matusekoha valik, matmise korraldamine ja komme (§§ 612—620)	47
D. Matmise toimkond (§§ 621—631)	49
E. Surnu saatmine ja matmine (§§ 632—643).	52
G. Kaitseväelaste matmine (§§ 644—646)	56
H. Reserv-, maakaitseväe- ja eru-kaitseväelaste matmine (§§ 647—649)	56
I. Välisriikide kaitseväelaste matmine (§ 650)	57
Lisad 23—34	58

Neljas jagu.

Kaitseväe tseremooniad.

I peatükk.

Üldised alused.

§ 458. Kaitseväe tseremooniade üldiseks eesmärgiks on anda võimalikult rohkem pidulikkust või pühaliku talituse ilmet teatavale sündmusele, mille suurt tähtsust on tarvilik mõjuvalt rõhutada kaitseväelastele ja kaaskodanikkudele.

Kaitseväe tseremooniad avalduvad paraadides, esinemistes lugupidamise- või auavaldamiseks, jalutuskäikudes, erilistes esinemistes rahvuspidustustel j.n.e., mis korraldatakse tähtsamate riiklikkude, kaitseväe või rahvuslikkude sündmuste, pidustuste ja mälestuspäevade puhul.

§ 459. Tseremooniatel avalduvad ka kaitseväe kombes ja traditsioonid, mille otstarve on mõjuda kasvatuslikult, väljendada kuuluvust ühisesse peresse ning kõvendada sisemist sidet kaitseväes eneses ja võita head kuulsust ning lugupidamist kaaskodanikkude silmis.

Kõigil neil juhtudel kaitsevägi peab esinema korralikkuse, mehisuse ja jõu eeskujuna, meeles pidades, et loeteldud omaduste järele otsustatakse kaitseväge tubliduse üle ning nendega kaitsevägi võidab endale sõprust, poolehoidu ja lugupidamist.

§ 460. Igasugused kaitseväge tseremooniad väljaspool kinnisi ruume kella 2100—0600 jäävad ära, kui selleks ei olnud eraldi korraldust või luba garnisoni- või temast kõrgema ülema poolt.

II peatükk.

Üksused ja toimkonnad tseremooniateks.

§ 461. Üksused ja toimkonnad tseremooniateks on: aukompanii, auvahtkond, eskort, spalerid, käsundusohvitser, sideohvitser ja käskjalg, paraadidel väljapandavad liinurid ja matmise toimkonnad ning muud garnisoniülema poolt määratavad toimkonnad või üksikud toimkondlased.

§ 462. Aukompanii määramise eesmärk, koosseis, isikud, kellele ta välja pannakse, väljasaatmise kord, rivistamise aeg ja kohad on ette nähtud §§ 281—284.

§ 463. Kui § 284 tähendatud isikute vastuvõtmiseks aukompanii juures peab olema ka väeosa lipp, siis selle väljatoomine ja hoiupaika äraviimine sünnib §§ 581—589 ettenähtud korras, kusjuures lipu saatekompaniina toimib aukompanii ja saatekompanii ülemana — aukompanii ülem.

Orkester saadab aukompaniid tema väljaastumisel alalisest asukohast kuni sinna tagasi jõudmiseni, kui see pole korraldatud teisiti.

Aukompanii liikumine lipu ja orkestriga sünnib lisa nr. 24 ettenähtud korras.

§ 464. Kindlaksmääratud kohal ja ajal aukompanii rivistatakse joonele jalaväe määrustiku nõuete kohaselt rindega sinna poole, kust vastuvõetav isik tuleb; parem tiib asub selle koha vastas, kus on ette nähtud vastuvõetava isiku saabumine (laeva või vaguni trepp, auto, lennuki j.n.e. peatuskoht).

Väeosa lipp asub üks samm paremal esimese rühma ülemast; üks samm lipust paremal — aukompanii ülem; viimasest neli sammu paremal, joondudes kompanii teise viiruga — orkestri vasak tiib; orkestrijuhht orkestri ees, joondudes kompanii esimese viiruga; orkestrist neli sammu paremal, aukompanii esimese viiru joonel koondatud intervallidel — juuresolijatena kõik garnisonis kohalolevad aukompanii kõrgemad ülemad, alates väeosa ülemast; viimaste hulgas ka garnisoniülem ja komandant kohtadel vastavalt nende koosseisulisele ametiastmele. Käsundusohvitser asub aukompanii vasakul tiival kahe sammu kaugusel (lisa nr. 25).

§ 465. Määratud kohale paigutatud aukompanii tervitab vastuvõetavat isikut kompanii ülema komando järele „tervituseks valvel, paremale vaat!“. Kui aga enne vastuvõetavat möödub aukompaniist Riigivanem, tervitatakse teda samuti; teisi kõrgemaid ülemaid, alates diviisiülemast ja kõrgemale, tervitatakse siis harilikus korras komando järele „valvel!“.

Komando „tervituseks valvel, paremale vaat!“ antakse siis, kui vastuvõetav isik välja tuleb ruumist või liikumisvahendist

või ligineb kompaniile 50 sammu kaugusele. Selle komando järele orkester algab mängu, lipp võetakse tervitusasendisse (lisa nr. 26) ja kõik tervitavad jalaväe määrustikus ettenähtud korras, kusjuures kompanii rivisolevad ohvitserid tervitavad mõõkadega. Kõige vanem kompanii juuresolijatest ülematest esineb ettekandega (vorm nr. 16), esitab teisi orkestrist paremal pool olevaid ülemaid ja saadab vastuvõetavat isikut kompanii rinde ees.

Kui vastuvõetav isik jõuab käsundusohvitserini, esineb see, oma kohale jäädes, ettekandega (vorm nr. 11) ja vastuvõetava isiku tagasipööramisel järgneb temale ning jääb sellest momendist viimase käsutusse.

Riigivanema ja välisriikide riigipeade vastuvõtmisel orkester mängib vastava riigi hümmi ja selle järele väeosa või pidulikku marssi; teistele — väeosa või pidulikku marssi. Eesti riigi hümmi mängitakse ainult üks salm.

§ 466. Välisriikide saadikutele nende volikirjade üleandmise puhul määratava aukompanii paremal tiival on juuresolijatena ainult garnisoni ja Toompealossi komandandid. Esimene esineb ettekandega (vorm nr. 16), esitab lossi komandandi ja mõlemad saadavad saadikut kompanii rinde ees. Orkester mängib väeosa või pidulikku marssi.

§ 467. Pärast vastuvõtmist aukompanii paraadmarsi korras möödub vastuvõetavast isikust, kui see ei ole korraldatud teisiti.

Välisriikide saadikutele nende volikirjade üleandmise puhul määratav aukompanii jääb kohale kuni saadiku ärasõiduni Riigivanema juurest, kusjuures tervitamine sünnib ja orkester mängib ka saadiku lahkumisel.

§ 468. § 282 tähendatud isikute ärasõidu puhul nende saatmiseks määratud aukompanii toimib samuti kui nende isikute vastuvõtmisel, kuid selle vahega, et pärast ettekandega esinemist vanem ülem kompanii juures olevaid teisi ülemaid ei esita, käsundusohvitser ravis ei seisa, aukompanii paraadikorras ei möödu ja orkester mängib igal juhul väeosa või pidulikkude marssi.

§ 469. Aukompanii harilikult määratakse jalaväest, kuid selle puudumisel võib välja panna vastava üksuse jalaväe ravis ka mõnest teisest väeliigist.

§ 470. Auvahtkondade määramise eesmärk ja teenistuse kandmise kord on ette nähtud §§ 285—290.

§ 471. Eskort on ratsaosa, mis määratakse teatud isikute saatmiseks nende sõitudel pidulikkude sündmuste või vastuvõtmiste piirkonnas.

Eskorai määramise eesmärgiks on auavalduse väljendamine.

§ 472. Eskort määratakse garnisoniülema korraldusel käesolevas määrustikus ettenähtud juhtudel ainult neis garnisonides, kus asub ratsa üksusi.

Eskordi väljasaatmise aja, koha ja teenistuse kestvuse määrab kindlaks pidustuste või vastuvõtmiste korraldaja.

§ 473. Eskort koosneb harilikult ühest ratsa rühmast, kuid garnisoniülema korraldusel võib eskort ka suurem olla.

§ 474. Enne liikumise algust eskort rivi-
neb kaheviirulisse koondriviisse saadetava isiku sõiduki taga harilikult 10 sammu kaugusel, asub sõiduki juurde saadetava isiku sõidukile

astumisel ja liigub lisas nr. 28 ettenähtud korras.

§ 475. Kaitseväe spalerid on kaitseväe osa, mis ettenähtud korras on rivistatud kahel pool teed (liikumissuunda), kust vastuvõetav (saadetav) isik läbi sõidab või läbi läheb.

Spalerite määramise eesmärgiks on auavalduste väljendamine.

§ 476. Spalerite rivistamise kord ja ülemate asukohad on näidatud lisas nr. 29, kusjuures intervallid üksikute kaitseväelaste ja üksuste vahel määratakse kindlaks tseremoonia korraldaja poolt olukorra kohaselt.

Kui spalerite juures on väeosäilem, siis asub ta nende paremal tiival; pataljoniülemad — oma pataljoni paremal tiival.

§ 477. Kaitseväelased spalerites hoiavad püsse ja k.kuulipildujaid jalal, mõõku tupes. Vastuvõetava (saadetava) isiku läbisõidul (läbiminekul) spaleritena rivistatud väeosade kompaniide ülemad järjekorras (isiku lähene misel kompaniile 50 sammu) annavad tervituskomandod, kusjuures kaitseväelased tervitavad jalaväe määrustikus ettenähtud korras (ohvitserid tervitavad mõõkadega).

§ 478. Spalerid rivistatakse üles ja võetakse maha tseremoonia korraldaja käsul.

§ 479. Käsundus- ja sideohvitseride ning käskjalgade määramine ja ülesanded on ettenähtud §§ 291—295.

§ 480. Liinurid ja sõdurid, kes määratud paraadi rivistaja käsutusse paraadist osavõtivate väeosade asupaikade (tiibade) ja paraadmarsi joone (paradeerivate üksuste paremate tiibade kaitseväelaste liikumissuuna) äratähen-

damiseks. Nemad harilikult kannavad püssi otsa pandud täägi küljes oma üksuse lipukest.

§ 481. Liinurid määratakse paraadist osavõtivate väeosade koosseisust paraadi juhataja poolt nõutud arvul harilikult iga kompanii, eskadroni ja patarei peale üks ning saadetakse välja määratud ajaks ja kohta paraadi rivistaja käsutusse.

§ 482. Mälestustseremooniade ja kaitseväelaste matmise toimkond ning nende tegevus on ette nähtud §§ 551—553 ja §§ 621—650.

§ 483. Kõik üksused ja toimkonnad tseremooniateks kannavad vahiteenistuse vormi, rakmeid ja tulirelvi, kui see garnisoni- või temast kõrgema ülema poolt ei ole korraldatud teisiti. Mõõku ja aumärke kantakse vormikandmise reeglite kohaselt.

III peatükk.

Vabariigi Valitsuse, Riigivanema, ministrite, välisriikide riigipeade ja saadikute kaitseväeline vastuvõtmine ja ära- saatmine.

A. Üldised alused.

§ 484. Vabariigi Valitsuse ja ministrite (peale Kaitseministri) vastuvõtmise ja saatmise viis määratakse kindlaks Vabariigi Valitsuse erimäärusega.

Riigivanemat ja Kaitseministrit võetakse vastu ja saadetakse kaitseväelise tseremooniaga ainult väljaspool nende alalist asukohta nende peatumisel kohtades, kus on olemas garnisonid. Nende alalises asukohas tehakse seda erikorraldusel.

Kohtades, kust nad ainult läbi sõidavad, olgugi et seal rong (sõiduk) peatub, kaitseväge harilikult mingisugust vastuvõtmist ei korralda, küll aga peavad kohalikud kõrgemad kaitseväge ülemad neile esinema, kui mõnesuguseid seltskondlikke delegatsioone esitatakse.

Vabariigi Valitsuse ja Riigivanema esindajaid, kes ei ole valitsuse liikmed, samuti ka Kaitseministri esindajaid kaitseväelise tsereemoniaga vastu ei võeta ega saadeta.

§ 485. Vastuvõtmised ja saatmised jagunevad nende korraldamise ja määratud toimkondade arvu poolest pidulikkudeks ja harilikkudeks.

§ 486. Pidulikud vastuvõtmised (saatmised) korraldatakse ainult Riigivanemale tema isiklikul loal ja juhul, kui ta on palutud osa võtma mingisugustest tähtsatest pidustustest või tema kohale jõudmine langeb ühte sarnaste pidustustega.

Harilikud vastuvõtmised (saatmised) korraldatakse Riigivanemale ja Kaitseministrile ametlikkudel sõitudel alati — välja arvatud nende alalises asupaigas, kus seda ilma erilise korralduseta ei tehta — ning välisriikide saadikutele nende volikirjade üleandmise puhul.

Vägede ülemjuhataja, välisriikide sõjaministrite ja välisriikide vägede ülemjuhatajate vastuvõtmine ning saatmine sünnib vastavalt Kaitseministri vastuvõtmisele ja saatmisele.

§ 487. Kaitseväelist vastuvõtmist (saatmist) korraldab harilikult garnisoniülem. Kui sarnastest vastuvõtmistest osa võtavad ka seltskondlikud organisatsioonid, siis garnisoniülem

hoolitseb selle eest, et vastuvõtmine oleks ühine ja kokkukõlastatud. Algatus siin on garnisoniülemal.

Kui vastuvõetav isik ilmub seltskonna kutsel või seltskonna poolt toimepandavatele pidustustele ning kui see olukorra kohane — vastuvõtmisest võtab osa ka kaitsevägi garnisoniülema korraldusel, kusjuures viimane peab kokkukõlastama oma korraldused seltskonna esindajate soovidega; sarnaste vastuvõtmiste korraldamisel algatus on seltskondlikkudel organisatsioonidel.

§ 488. Vastuvõtmisest või saatmisest osavõtnud üksused, toimekonnad ja isikud lahkuvad oma kohtadelt tseremoonia korraldaja loal pärast vastuvõetava või saadetava isiku lahkumist.

B. Riigivanema pidulik vastuvõtmine.

§ 489. Riigivanema pidulikuks vastuvõtmiseks: 1) seatakse üles aukompanii; 2) määratakse auvahtkond, käsundusohvitser ja käskjalg; 3) garnisonides, kus seisab ratsavägi või on ratsaüksusi, määratakse eskort; 4) vastuvõtmise kohale ilmuvad peale § 464 tähendatute, kõik garnisonis olevad kindralid ja üksikute riviväeosade ülemad; 5) seatakse üles kaitseväge spalerid.

Peale selle kasarmud ja Kaitseministeeriumi majad aegsasti ehitakse riigilippudega ja kaunistatakse.

Vastuvõtmise tseremoonia üksikasjalise korra §§ 461—483 ja § 487 nõuete kohaselt töötab välja garnisoniülem või tema poolt selleks määratud isik.

§ 490. Eelmise § 489 p. 4 tähendatud isikud vastuvõtmise ajal asuvad vanuse järjekorras garnisoniülema poolt määratud kohal.

§ 491. Riigivanema lahkumise puhul tema ärasaatmist korraldatakse üldiselt samade reeglite kohaselt järgmiste eranditega:

1) aukompanii rivistatakse rindega liikumisvahendi poole, millega Riigivanem lahku;

2) Riigivanema ärasõidu kohale ilmumisel aukompanii juuresolev orkester mängib väeosa või pidulikku marssi;

3) aukompanii juuresolevaid ülemaid ei esitata ja käsundusohvitser rivisse ei asu;

4) aukompanii paraadimarss jääb ära;

5) pärast aukompanii tervitust ja ülevaastust Riigivanema poolt, juhul kui tema ärasõitu tuleb oodata, aukompaniile antakse komando: „vabalt!“;

6) sõiduriista, millega Riigivanem lahku, liikumise algusega antakse aukompaniile komando: „valvel!“ ja orkester mängib hümmi.

D. Riigivanema harilik vastuvõtmine.

§ 492. Riigivanema harilikku vastuvõtmist ja ärasaatmist korraldatakse samade reeglite järele kui pidulikkugi, välja arvatud § 489 p.p. 3, 5 ja sama paragrahvi tein e lõik.

E. Välisriikide riigipeade vastuvõtmine.

§ 493. Välisriikide riigipeade vastuvõtmine ja ärasaatmine sünnib reeglite järele, mis ette nähtud Riigivanema pidulikuks vastuvõtmiseks ja ärasaatmiseks, selle erandiga, et Eesti hümmi asemel mängitakse vastava välisriigi hümmi ja hooned ehitakse peale

Eesti lippude ka vastava välisriigi lippudega, mis asetatakse Eesti lipust vasakule.

G. Kaitseministri vastuvõtmine.

§ 494. Kaitseministri vastuvõtmist ja ära-
saatmist toimetatakse reeglite järele, mis ette
nähtud Riigivanema harilikuks vastuvõtmi-
seks.

H. Lugupidamise avaldused välisrii- kide saadikutele.

§ 495. Volikirjade üleandmise puhul Rii-
givanemale määratakse lugupidamise- ja au-
avalduseks kõikide välisriikide saadikutele kui
vastavate riigipeade esindajatele aukompanii
ja eskort.

Aukompanii toimib §§ 465—467 ettenäh-
tud korras.

Eskort saadab saadikut korterist Riigi-
vanema juurde ja tagasi; eskordi koosseis —
üks rühm; liikumise kerd § 474 järele.

I. Riigivanema ja kõrgemate ülemate vastuvõtmine kaitseväe pidustustel kinnistes ruumides.

§ 496. Kui Riigivanem austab oma osa-
võtuga kaitseväe pidustusi (aktused, banketid,
ballid j.n.e.) kinnistes ruumides, sõidab
üks pidustuste korraldajatest temale järele;
Riigivanema pidustustele saatmiseks tema maja
juurde saadetakse eskort, kui see pole korralda-
tud teisiti; piduhoone sissekäigu juurde ja tar-
bekorral ka sisemistes ruumides pannakse välja
tarviline arv autunnimehi.

§ 497. Riigivanema pidumajja saabumisel
orkester (fanfaarid) oma harilikul kohal sig-

naaliga nr. 1 (lisa nr. 30) annab märku Riigivanema kohalejõudmisest. Vanem pidustuste korraldajatest võtab Riigivanema vastu piduruumide eesruumis ja jääb tema juurde kogu pidustuste ajaks.

§ 498. Riigivanema piduruumi astumisel orkester mängib ühe salmi riigihümni, mille mängimise alates kõik ruumisolijad, peale Riigivanema ja tema saatjate, katkestavad iga-suguse liikumise ja tegevuse. Soovikorral Riigivanem ühes saatjatega käib läbi piduruumid ning juhatatakse siis temale määratud kohale.

Pidustusi (eeskava) harilikult ei alustata enne Riigivanema kohalejõudmist; kui pidustused aga on mingisugustel põhjustel alustatud, katkestatakse need orkestri signaali järele ja jätkatakse Riigivanema loal pärast tema asumist määratud kohale.

§ 499. Riigivanema lahkumisel orkester mängib väeosa või pidulikku marssi ja ettekanded või lõbustused katkestatakse kuni tema ärasõitmiseni, kui ei olnud teist korraldust.

Ärasõidul eskort harilikult ei saada Riigivanemat. Autunnimehed võetakse maha pärast Riigivanema lahkumist.

§ 500. Kui Riigivanem pidustustest osa ei võta, siis korraldatakse vastuvõtmine §§ 497 ja 498 kohaselt ainult pidustustest osavõtvale ametiastmelt kõrgeimale ülemale, alates rügemendiülemast, kusjuures riigihümni asemel mängitakse väeosa või pidulikku marssi.

Ohvitseride keskkogu poolt korraldatud pidustustel eelmises lõigus tähendatud korras võetakse vastu ainult Kaitseministrit ja tema abi.

IV peatükk.

Kaitseväe paraadid ja mälestustseremooniad.

A. Üldised alused.

§ 501. Kaitseväe paraade peetakse tähtsamate riiklikkude, kaitseväe või rahvuslikkude sündmuste, pidustuste ja mälestuspäevade puhul, nagu Vabariigi aastapäeval, Vabadussõjas langenute mälestuspäeval, väeosale lipu annetamisel, väeosa aastapäeval, kaitseväelaste truudustootuse andmisel, suuremate manöövrite lõpetamisel, mälestussammaste avamisel j.n.e.

§ 502. Üldisi garnisoni paraade peetakse üleriiklikult Vabariigi aastapäeval ja Vabadussõjas langenute mälestuspäeval (3. jaanuaril). Nende paraadide pidamise ühtlustamiseks tarbekorral Kaitseminister teeb vastavad korraldused.

Teistel juhtudel peetakse paraade väeosa-, garnisoni- või teiste kõrgemate ülemate korraldusel.

§ 503. Paraadi pidamise üksikasjad avaldatakse vastavalt väeosa-, garnisoni- või kõrgema ülema käsukirjas, kus muuseas tähendatakse:

- 1) paraadi pidamise koht, osavõtjad väeosad ja nende allüksuste (masinate) arv;
- 2) paraadi rivistaja, juhataja ja vastuvõtja;
- 3) kellaajad liinurite paraadiplatsile saatmiseks, paraadi rivistamise lõpetamiseks ja paraadi vastuvõtmiseks;
- 4) väeosade üldkolonnid paraadiplatsile liikumise korral — koondamise koht ja aeg ning juht;
- 5) väeosade (üldkolonnide) paraadiplatsile liikumise ning sealt lahkumise teed.

§ 504. Paraadile harilikult väeosad tuuakse välja täies koosseisus, kusjuures suurtükivägi — rakendatult, ratsavägi — ratsa ja kõik teised osad jalarivis või neile ettenähtud masinatega. Paraadile võib tuua ka I järgu voori, kuid ainult erilisel korraldusel; voori rivistamine sünnib erireeglite kohaselt.

§ 505. Garnisoni paraadi juhatab harilikult garnisoniülem, väeosa paraadi — väeosaülem. Kui aga need ülemad ise paraadi vastu võtavad või vähem kui pooled nendele alluvatest üksustest paraadil esitatud, siis nad paraadi isiklikult ei juhata, vaid määravad paraadi juhatajaks oma alluva vanema riviülema.

§ 506. Kui garnisoni- või väeosaülem isiklikult paraadi vastu ei võta ja paraadi ega oma väeosa ei juhata, siis:

1) garnisoni paraadil — garnisoniülem asub paraadi paremal tiival § 513 tähendatud kohal, kuna väeosaülem, tema abi ja adjutant paraadil üldse ei esine;

2) väeosa paraadil — väeosaülem, tema abi ja adjutant asuvad paraadi paremal tiival § 513 tähendatud kohtadel.

Käesolevas ja 505 paragrahvides toodud reeglid, mis puudutavad garnisoniülemat, on maksvad ka diviisiülema kohta paraadi korraldamisel diviisile.

§ 507. Väeosade (üksuste) rivistamiseks paraadiplatsil määratakse ohvitser — paraadi rivistaja, kellele tarbekorral antakse abiks üks väeosa adjutant ning kelle käsutusse paraadiplatsile ilmub tarvilik arv väeosadest määratud liinureid (§§ 480 ja 481).

§ 508. Paraadi juhataja peab ette nägema abinõud arstlikuks abiandmiseks.

§ 509. Kui paraadi vastuvõtja võtab seda vastu ratsa, siis on ka paraadi juhataja ratsa.

§ 510. Külraga —12° C ja rohkem, paraadi harilikult ei peeta.

B. Rivistamine paraadiks ja paraadi juhataja ning temast kõrgemate ülemate vastuvõtmine.

§ 511. Väeliigid rivistatakse järjekorras: jala-, tehniliste väeliikide osad jalarivis (inse-neri-, lennu-, soomus-), mere-, suurtüki-, ratsavägi, masinad ja voodid.

Kui suurtüki- või ratsaväest üksusi on välja toodud jalarivis, siis asuvad need tehnilisvää ja merevää vahel.

Väeosade (üksuste) järjekord väeliikides on: vanuse järjekorras rügemendid, üksikud pataljonid (grupid, divisjonid) ja teised väiksemad iseseisvad üksused.

Iseseisvad õppeüksused harilikult paigutatakse paraadi paremale tiivale, väeosade õppeüksused aga oma väeosade paremale tiivale, kui paraadi juhatajalt selleks ei olnud muud korraldust.

§ 512. Rivistamisel intervallid harilikult on: diviiside vahel 40, väeosade (väeliikide) vahel — 20, pataljonide ja patareide vahel — 10, kompaniide, eskadronide, suurtükkide, masinate ja vankrite vahel — 5 sammu.

Kui väeosad rivistatakse mitmel joonel, paraadi juhataja määrab distantsi joonte vahel.

§ 513. Paraadil oma üksusi juhatavate ülemate kohad kõikide väeliikide jalarivis on: 1) nooremad ülemad kuni kompanii ülemani, nagu jalaväe määrustiku I osas § 157 p. c ette nähtud; 2) kompanii ja kõrgemad ülemad

— oma osade paremal tiival esimese viiru joonel järgmiselt: komp. ülem rühmaülema kõrval paremalt, temast 2 sammu paremal — pataljoniülem, sellest 4 sammu paremal — rügemendiülem, kelle kõrval vasakult — abi ja viimase taga — adjutant (abi puudumisel on adjutant väeosaulema taga), rügemendiülemast 4 sammu paremal — diviisiülem, kelle kõrval vasakult abi ja staabiülem ning viimase taga diviisi staabi I jaoskonna ülem.

Kui garnisoni või väeosa paraadil esinevad ülemad, kes § 506 kohaselt peavad asuma paraadi paremal tiival juuresolijatena, siis on nende koht 4 sammu paremal sealseisvast üksustjuhatavast vanemast ülemast.

Kui väeosa rivis on lipp, siis lippur assistentidega asub väeosa paremal tiival oleva kompaniiülema ja esimese rühmaülema vahel, kusjuures assistendid asuvad kahel pool lippurit; lippuri abi asub jao paremal tiival rühmavanema ees.

Kui väeosal on oma orkester, siis see asub väeosa paremal tiival oma vasaku tiivaga pataljoni (kompanii) ülemast 4 sammu paremal, joondudes paremal tiival oleva kompanii teise viiruga. Orkestri juht asub orkestri keskkoha ees, joondudes paraadi 1. viiruga. Sel juhul rügemendiülem asub 4 sammu paremal orkestri paremast tiivast.

Orkestrile, mis ei kuulu riviväeosade koosseisu (Kaitseministeeriumi, garnisoni j.n.e.) asukohad paraadil määrab paraadi juhataja käesoleva paragrahvi 3. lõigu kohaselt.

Ohvitserid ja kv. ametnikud, kes väeosa paraadist on kohustatud osa võtma, kuid kellel rivis kohta ei ole ette nähtud, asuvad vanuse

järjekorras väeosa vasakul tiival kahes viirus, joondudes üksuse esimese ja teise viiruga.

Pärast paraadi juhataja kohalejõudmist ja väeosade ülevaatamist tema poolt, paraadi rivistaja asub temale alalise ameti järele ettenähtud kohale rivis, kui paraadi juhatajalt polnud teist korraldust.

§ 514. Kui jalaväe rivis esinevate üksuste ülemad, kellel koosseisudega hobused ette nähtud, esinevad paraadil ratsa, siis on nende kohad rivis samad nagu eelmises § 513 tähendatud, kuid sellel juhul intervallid vastavalt suurenevad ja teises viirus olevad ratsanikud asuvad esimesest viirust ühe hobuse distantsil.

§ 515. Paraadist osavõtavad kaitseliit, seltsid ja koolid asuvad kaitseväest vasemal järjekorras: kaitseliit — vastavalt kaitseväe järjestusele ja rivistusele, vormiriideid kandvad seltsid (tuletõrjujad, skoudid, noorsepad j.n.e.), muud seltsid ja koolid.

Vigastatud sõjameeste osavõtmisel paraadist asetuvad nad rivis, paraadi vastuvõtjast 10—15 sammu vasemal ja 3 sammu liinurite joonest tagapool. Paraadimarsist nad osa ei võta.

§ 516. Enne väeosade paraadiplatsile jõudmist paraadi rivistaja seab üles liinurid väeosade allüksuste paremate tiibade asukohtade märkimiseks näoga piki oma üksuse rinnet, vastavalt paraadi juhatajalt antud näpunäidetele.

Nende paigutamine peab lõpetatud olema aegsasti enne väeosade kohalejõudmist.

Paraadi rivistaja määrab ka ära, missuguste väeosade liinurid ja kui suurel arvul tulevad välja paraadimarsi joone äratähendamiseks,

ja näitab aegsasti nende asukohad 20 sammu kaugusel üksteisest nii, et esimene liinur oleks normaalselt paraadi parema tiiva juures. Paraadimarsi joonel väljajoondatud liinurid seisavad näoga mööduvate üksuste poole.

Oma kohtadele asetatud liinurid seisavad seisangus „valvel“, püssid rihmal.

§ 517. Paraadiplatsile jõudmisel väeosad liiguvad lähemat teed oma asukohtadele, kusjuures allüksused paiknevad nii, et nende parema tiiva sõdur asuks oma rinnaga vastu liinuri külge.

Väeosade üldine joondumine paraadiplatsil sünnib vanema väeosaülema korraldusel; kui aga paraadi rivistaja on vanem, siis tema korraldusel.

§ 518. Paraadiplatsile jõudmisel tervitavad väeosad üksteist sisemäärustiku nõuete kohaselt. Enne paraadi juhataja platsile ilmumist väeosad tervitavad oma ülemaid iseseisvalt üldises korras; ülemale aga, kellele alluvad kõik paraadist osavõtjad väeosad, annab tervituskomando vanem väeosaülem või paraadi rivistaja, kui see on vanem.

§ 519. Paraadi juhataja platsile ilimumisel annab paraadi rivistaja komando: „liinurid rivisse!“, mille järele liinurid joostes asuvad oma kohtadele rivis. Pärast seda vanem väeosaülem (paraadi rivistaja), jäädes oma väeosa juurde, annab üldise komando: „väeosad (üksused), valvel, paremale (vasakule) vaat!“. Selle komando järele paraadi rivistaja esineb paraadi juhatajale ettekandega väeosade paiknemise üle, mille järele paraadi juhataja, rivistaja saatel tervitab väeosi ja vaatab üle nende rivistuse.

Paraadi juhataja lähenemisel väeosale, viimase ülem esineb ettekandega väeosa allüksuste arvu üle ja saadab teda oma väeosa rinde ees ning pärast seda asub oma kohale.

§ 520. Pärast paraadi juhataja kohaleilumist kuni paraadi vastuvõtja saabumiseni tervitab paraad ainult neid kõrgemaid ülemaid, kellele paraadi juhataja allub.

D. Paraadi vastuvõtmine ja paraadimarss.

a) Paraadi harilik vastuvõtmine.

§ 521. Paraadi vastuvõtja ilmumisel paraadiplatsile paraadi juhataja annab komandod: 1) „paraad, tervituseks valvel!“, 2) „paremale (vasakule) vaat!“.

Esimese komando järele kõik paraadist osavõtjad asuvad seisangusse „valvel“, väeosade lipud võetakse tervitusasendisse, paraadi juhataja ja paraadi rivis olevad ohvitserid võtavad mõõgad (tõstavad käed) tervituseks ja paraadi paremal tiival juuresolijatena asuvad ülemad, samuti ka väeosa vasakul tiival seisvad ohvitserid (kv. ametnikud) tõstavad käed tervituseks. Teise komando järele kõik pööravad pead paraadi vastuvõtja poole ja paremal tiival seisev orkester mängib vastuvõttemarssi.

Paraadi juhataja, võttes mõõga tervituse eelvõttesse (tõstes käe tervituseks) läheb paraadi vastuvõtjale vastu, jääb temast kahe sammu kaugusel seisma, võtab mõõga tervituseks ja esineb ettekandega (vorm nr. 17). Pärast seda jättes mõõga tervituse võttesse (lastes käe alla), astub sammu vasakule pöör-

dega paremale paraadi vastuvõtja möödalaskmiseks.

§ 522. Komando järele „tervituseks valvel!“ paraadi vastuvõtja teeb käega tervitusvõtte ja liigub paraadi juhatajale vastu. Kui on paraadi juhataja seisma jäänud, tõstab paraadi vastuvõtja käe tervituseks, hoides seda ettekande lõpuni. Samuti tervitavad ka paraadi vastuvõtja saatjad.

§ 523. Pärast ettekande vastuvõtmist paraadi vastuvõtja asub väeosade (üksuste) ülevaatusle nende paremalt tiivalt ja tervitab neid. Paraadi juhataja, liikudes paraadi vastuvõtjast paremal, vähe tagapool ja hoides mõõka tervituseks, nimetab väeosi (üksusi), mille juurde vastuvõtja jõuab.

On paraadi vastuvõtja väeosast möödunud, annab selle väeosa ülem oma väeosale komando: „mõõgad tuppe!“ („käed alla!“). Selle komando järele pannakse mõõgad tuppe (lastakse käed alla), jäädes seisangusse „valvel“.

§ 524. Kui paraadil esineb ainult üks orkester, siis mängib see kogu väeosade ülevaatusle aja. Esineb aga rohkem kui üks orkester, siis eelmine orkester lõpetab mängu sel ajal kui paraadi vastuvõtja möödub selle väeosa (väeosade grupi), mille juures orkester mängib, vasakust tiivast ja samal ajal algab mängu järgmine orkester. Viimane orkester lõpetab mängu paraadi juhataja korraldusel.

§ 525. Ülemad, kes juuresolijatena § 506 kohaselt asuvad paraadi paremal tiival, samuti ka paraadi rivis olevad diviisiülemad, asuvad paraadi vastuvõtja möödumisel tema saatmisele, kusjuures kõrgem ülem liigub paraadi juhatajast paremal, teised aga paraadi vastuvõtjast kolm sammu taga neljakaupa reas,

vanemad rivi pool küljes. Samas korras liiguvad ka paraadi vastuvõtjaga kaasatunud saatjad.

Diviisi ja väeosade ülemate abid, staabiülemad ja adjutantid jäävad neile § 513 määratud kohtadele.

§ 526. Väeosade (üksuste) ülevaatusel teeb paraadi vastuvõtja kui ka tema saatjad tervitusvõtte väeosade (üksuste) tervitamise momendil.

Väeosade lippudest möödumisel, nende tervitamiseks, paraadi vastuvõtja kui ka tema saatjad peatuvad hetkeks, pöördudes tervitava lipu poole ja teevad tervitusvõtte.

§ 527. Pärast väeosade ülevaatuset paraadi vastuvõtja harilikult esineb päevakohase kõnega, kusjuures saatjad ja paraadi juhataja, pannes mõõga tuppe, jäävad tema juurde.

§ 528. Kui paraadi vastuvõtja oma kõnes teeb ettepaneku mälestada Vabadussõjas langenuid või laulda riigihümni, siis kõik orkestrid mängivad vanema orkestrijuhi üldisel juhatusel esimesel juhul leinaviisi „Ligemal, Jumal, Sul“ ja teisel juhul — riigihümni.

Hümni ja leinaviisi mängimisel paraadi vastuvõtja, tema saatjad ja kõik paraadil esinevad ohvitserid (kv. ametnikud), erilise komandota hoiavad käe tervituseks, kuna väeosade lipud võetakse tervitusasendisse.

§ 529. Pärast kõne (kõnede) lõppu paraadi vastuvõtja ühes saatjatega juhatatakse paraadimarsi ajaks temale määratud kohale, kuna paraadi juhataja asub korralduste tegemisele paraadimarsiks.

§ 530. Paraadi pealtvaatajad kaitseväelased, peale juhtude, millal tervituse üldreeglid

seada nõuavad, võtavad vaatamata kaugustele seisangu „valvel“ ja käe tervituseks: 1) paraadi juhataja ettekande puhul paraadi vastuvõtjale ja 2) riigihümni ja leinaviisi mängimise ajal.

b) Paraadi vastuvõtmine Riigivanema või välisriigi riigipea poolt.

§ 531. Paraadi vastuvõtmist Riigivanema või välisriigi riigipea poolt toimetatakse §§ 521—529 reeglite kohaselt, §§ 532—535 tähendatud eranditega.

§ 532. Riigivanema paraadiplatsile ilmumisel parema tiiva orkester tervituskomando järele vastuvõttemarsi asemel mängib riigihümni kuni esimese üksuse teretamiseni Riigivanema poolt. Pärast seda parema tiiva orkester kui ka kõik järgmised orkestrid mängivad väeosa- või pidulikku marssi.

§ 533. Kui paraadi vastuvõtmisel Riigivanemat saadab Kaitseminister, siis asub viimane Riigivanemast paremal ja vähe tagapool.

Väeosade ülevaatusel paraadi juhataja asub Riigivanema ja Kaitseministri vahel.

§ 534. Riigivanema möödumisel väeosade lippudest nendega saluteeritakse temale.

§ 535. Kui Eestit külastav välisriigi riigipea ilmub Riigivanemaga kaitseväe paraadile, siis paraadi võtab vastu Riigivanema äranägemisel kas tema ise või välisriigi riigipea.

Kui sarnasel juhul paraadi võtab vastu Riigivanem, siis toimetatakse see §§ 531—534 reeglite kohaselt, kusjuures välisriigi riigipea liigub Riigivanema ja paraadi juhataja vahel.

Kui paraadi võtab vastu välisriigi riigipea, siis sünnib see samuti kui paraadi vastuvõt-

mine Riigivanemalt, selle erandiga, et riigipeade ilmunisel paraadiplatsile, mängitakse vastava välisriigi hünni ja paraadi vastuvõtmisel Riigivanem liigub välisriigi riigipea ja paraadi juhataja vahel.

d) Paraadimarss.

§ 536. Paraadimarsil väeosad, kaitseliit j.n.e. liiguvad liinuritega märgitud suunas ja normaalselt samas järjekorras kui olid rivistatud paraadiplatsil (§ 511). Väeosad mööduvad paraadi vastuvõtjast kompaniide või rühmade kolonnis.

§ 537. Distantid üksuste vahel paraadimarsil normeeritakse liinuritega. Normaalsed distantid on: väeosadel — kolme, pataljoniidel, eskadronidel ja patareidel — kahe ja kompaniidel (rühmadel) — ühe liinuri vahe (§ 516).

Voorid liiguvad viimase väeosa taga kolme liinuri distantil.

§ 538. Paraadi vastuvõtja asub harilikult 15 sammu kolmandast liinurist paremal. Kui paraadi vastuvõtja juures asuvad teised paraadi juhatajast kõrgemad ülemad, siis seisavad nad paraadi vastuvõtjast paremal, vanuse järjekorras.

Paraadimarsil kompaniidekaupa — kompaniülem liigub 10 sammu kaugusel kompanii ees, kuna rivisolevad temast kõrgemad ülemad liiguvad järjekorras tema ees 5-sammulistel distantidel, adjutantid 2 sammu kaugusel oma ülema taga.

Paraadimarsil rühmadekaupa liigub rühmaülem rühma ees 5 sammu kaugusel, kuna kõik teised ülemad liiguvad eelmises lõigus tähen-datud korras.

§ 539. Väeosa lipp kantakse paraadimarsil igal juhul kompaniülema taga kahe sammu kaugusel. Assistentid liiguvad lippuriga ühel joonel, temast kummalgi pool ühe sammu kaugusel. Lippuri abi aga liigub rühmavanemast vasemal, jao ees.

§ 540. Paraadimarsi ajal orkester asub paraadi vastuvõtja asukoha vastu 15 sammu kaugusel mööduvate üksuste vasakust tiivast, kui paraadil on kaks orkestrit, asub teine esimesest vasemal, on aga neid kolm või rohkem, asuvad nad kahekaupa esimeste kahe orkestri selja taha.

§ 541. Kompanii (rühma) kolonnide ees liikuvad ohvitserid tervitavad paraadi vastuvõtjat: 15 sammu kaugusel mõõga tõstmisega eelvõttesse ja 5 sammu kaugusel — mõõga võtmisega tervituseks käigul.

Kolonnis asuvad rühmaülemad ja lippuri assistendid mõõkadega ei tervita.

Kui ohvitserid mõõkadega varustatud ei ole, siis tervitavad nad käe tervituseks võtmisega paraadi vastuvõtjat 5 sammu kaugusel. Samuti tervitavad ka kõik veltveebliid, rühma kolonni ees liikuvad rühmaülemat asendavad allohvitserid ja voorides liikuvad ülemad.

Kui kompanii (rühma) ees liigub rohkem kui üks ülem, siis tervitavad nad kõik korraga ühel ajal vanema ülemaga.

Oma kompanii (rühma) ülema tervitusega ühel ajal kõik kaitseväelased pööravad pea paraadi vastuvõtja poole.

Paraadi vastuvõtjast 5 sammu möödumisel ülemad võtavad mõõgad õlale (lasevad käed alla) ja kaitseväelased ridadekaupa pööravad pead otse.

§ 542. Ülemate tervitusele paraadi vastuvõtja vastab tervitusega, väljendades sellega tervitust ka kogu üksusele.

§ 543. Paraadi juhataja ja teised rivisolevad kõrgemad ülemad kuni väeosaülemani kaasa arvatud, möödudes paraadi vastuvõtjast 5 sammu ja võttes mõõga eelvõttesse, tulevad kaarkäigul paraadi vastuvõtja juurde, kusjuures paraadi juhataja asub temast paremale ühe sammu kaugusele, teised rivist väljatulnud ülemad aga — paraadi juhatajast paremale ühesammulistel distantsidel. Kohale asudes võtavad nad mõõga tervituseks. Kui paraadi vastuvõtja kõrval asuvad § 538 lõik 1 tähendatud ülemad, siis paraadi juhataja asub nendest viimase kõrvale.

Ühes diviisi- ja rügemendiülemaga tulevad kaasa ka nende staabiülem ja adjutant, asudes oma ülemate taga 2 sammu kaugusel.

Eelmises lõigus tähendatud ülemad ühes staabiülemaga ja adjutantiga lahkuvad oma üksuse möödumisel paraadi vastuvõtja juurest, kui ei ole järgnenud erikorraldusi.

Paraadi juhataja jääb kohale paraadi lõpuni.

§ 544. Paraadi juhataja annab paraadimarsiks komandod:

- 1) „Paraadimarsile!“
- 2) „Liinurid, joonele!“
- 3) „Kompaniidekaupa (rühmadekaupa)!“
- 4) „Ühe liinuri distants!“
- 5) „Joondumine paremale!“
- 6) „Paraad, parem — pool!“
- 7) „Mõõgad õlale!“
- 8) „N. väeosa esimene kompanii (rühm), käies!“

§ 545. Esimese komando järele orkestrid J. M. I osa nõuete kohaselt liiguvad lähemat teed määratud kohtadele (§ 540).

Teise komando järele paraadimarsi joone märkimiseks määratud linurid jooksevad paraadi parema tiiva tagant oma kohtadele (§ 516).

Kolmas ja neljas komando määravad paraadimarsil üksikult liikuvate allüksuste suuruse ja distantsid nende vahel. Pataljonide, väeosade j.n.e. vahele jäävad neile § 537 määratud distantsid.

Viies komando näitab joendumise ja tervituseks peapööramise suunda.

Kuuenda komando järele paraadi juhataja poolt määratud üksused pööravad paremale. Pärast pööret paraadi juhataja ja kõik need ülemad, kes liiguvad paraadimarsil esimese kompanii (rühma) ees, asuvad oma kohtadele (§ 538), kuna teiste üksuste ülemad võtavad asukohad vastavalt oma väeliigi määrustikkude nõuetele. Väeosad ja voorid, mis eelmise komando järele pööret ei teinud, pöörduvad oma ülemate komandol liikumise alul.

Seitsmenda komando järele kõik mõõkadega varustatud kaitsevaelased, kellel mõõgavõtted ette nähtud, võtavad selle õlale. Pärast seda lipukompaniide kompaniiülemad, võttes mõõga eelvõttesse (tõstes käe tervituseks), käsutavad lippu lipuga ühes assistentidega (§ 539) ettenähtud kohale.

Kaheksandale komandole järgneb määratud kompanii (rühma) ülema komando: „N. väeosa (niisugune) kompanii (rühm), käies — marss!“, kusjuures täitekomando antakse pea pööramisel orkestri poole. Selle komando järele

nimetatud kompanii (rühm) ja kõik selle ees olevad kaitseväelased algavad korraga liikumist; samal ajal parema tiiva orkester hakkab mängima marssi.

Ruumi vabanemisel järgmised kompaniid (rühmad), samuti ka kõik teised väeosad, liiguvad oma ülemate komando järele esimese liinuri juurde, tähendades sammu paigal, võtavad vastavad distantsid ja komando järele „otse!“ järgnevad eelmisele.

Paraadimarsil peavad allüksuste kolonnid täpsalt kinni pidama määratud distantsidest ja liinuritega märgitud joonest.

§ 546. Kui viimane väeosa sellest grupist, millele orkester mängis, möödub paraadi vastuvõtjast, liigub see orkester viimase üksuse järele, kuna orkestrijuhi märguandmisel eelmine orkester lõpetab ja järgmine algab mängu järgmisele väeosade grupile.

Samuti vahetuvad ka järgmised orkestrid, kusjuures viimane, jätkates mängu, lahkub viimase väeosa järele.

§ 547. Paraadi vastuvõtjast möödumisel väeosad liiguvad määratud korras ja teid mööda oma asukohtadesse, kui selleks pole järgnenud teisi korraldusi.

§ 548. Kui paraadimarsist võtavad osa voorid, siis nad liiguvad väeosade kaupa ühe või mitme rakendi kolonnis.

Distantsid ja intervallid rakendite vahel on 3 sammu, mehaaniliste veoabinõude vahel aga nende kohta maksvate erireeglite kohaselt.

Vooritülemad paraadimarsil liiguvad: väeosa vooritülem — 10 ja väeosa majanduseülem — 15 sammu kaugusel oma voori kolonni ees,

kuna kõik teised — voori rivis neile ettenähtud kohtadel. Kui mitme väeosa voorid on koondatud ühise ülema alla, siis liigub viimane 20 sammu kaugusel esimese väeosa voori kolonni ees.

Paraadi vastuvõtjast möödudes tulevad tema juurde § 543 kohaselt voori üldjuhataja ja väeosa majanduseülem.

§ 549. On viimane üksus paraadi vastuvõtjast möödunud, paraadi rivistaja käsutab linurid oma väeosadesse.

e) Leinaparaadid.

§ 550. Leinaparaade peetakse üldiselt samadel alustel kui harilikke paraade, kuid langenute mälestamiseks peetavatel paraadidel võib käsutada kaitsevaelasi mälestamise ajaks pead paljastada ja suurtükkidest või püssidest lasta aupauke.

g) Mälestustsere mooniad.

§ 551. Mälestussammaste avamisel, langenute kalmule pargade asetamisel ja teistel sarnastel juhtudel kaitseväge auavaldused võivad väljenduda kas leinaparaadides või teistes tseremooniates.

Mälestustseremoonial harilikult pannakse välja aukompanii orkestriga ning tarviduse korral spalerid, kuna kompaniiülemast kõrgemad ülemad aukompanii juures ei asu.

Kui sarnastel tseremooniatel on ette nähtud langenute mälestamine, siis toimetatakse seda leinaparaadide või matuste tseremooniate jaoks ettenähtud korras.

§ 552. Kui langenute kalmule asetab pargaga kaitsevaelane, siis oma kõne ajaks tema pead

ei paljasta. Lõpetanud kõne, võtab ta käe ter-
vituseks ning seistes mõni sekund valvel ole-
kus, lahkub oma endisele kohale.

§ 553. Mälestustseremooniaid korraldab
harilikult komandant garnisoniülema juht-
nõõride kohaselt.

V peatükk.

Kaitseväe jalutus- ja rongikäigud.

§ 554. Rännakuharjutustena väeosade üle-
mad võivad korraldada kas väeosaga täies
koosseisus või tema osadega jalutuskäike ka
linna (asula) piirides.

Väeosaiülema algatusel linna piirides kor-
raldatavatest jalutuskäikudest teatab tema aeg-
sasti garnisoniülemale, ära tähendades kavat-
setava marsikava selle heakskiitmiseks.

Üksuste liikumistest õppustele ja tagasi
garnisoniülemale ei teatata.

§ 555. Jalutuskäike garnisoni osadele võib
korraldada ka garnisoniülem kas ühes või
mitmes kolonnis. Sarnaste jalutuskäikude toi-
mepanemisel garnisoniülem määrab ära ko-
lonnide koosseisu, ülemad, kogumisekohad,
liikumise alguse kellaajad, marsikava, vormi
ja relvastuse.

§ 556. Eelpoolnimetatud jalutuskäike võib
korraldada ka kaitseliit kas iseseisvalt või ühi-
selt kaitseväega. Iseseisva jalutuskäigu toime-
panemisel kaitseliit talitab § 554 järele; ühi-
sed jalutuskäigud toimetatakse garnisoni-
ülema korraldusel, kusjuures kaitsevägi liigub
kolonni alul.

§ 557. Linnapiirides toimepandavatest ja-
lutuskäikudest garnisoniülem informeerib aeg-
sasti linna politseid.

§ 558. Seltskondlikkude organisatsioonide poolt toimepandavatest rongikäikudest võivad garnisoniülema nõusolekul osa võtta ka kaitseväe osad jalutuskäikude nõuete kohaselt.

Marsikava määratakse kokkuleppel garnisoniülema ja seltskondlikkude organisatsioonide esindajate vahel.

Kaitsevägi võtab osa rongikäikudest oma kolonnides, mille juhid, koosseisu, vormi, relvastuse ja rongikäiguga ühinemise kohad määrab garnisoniülem.

Kaitseväe koha rongikäigus määrab garnisoniülem kokkuleppel seltskondlikkude organisatsioonide esindajatega.

VI peatükk.

Kaitseväe lipud.

A. Üldised alused.

§ 559. Väeosa lipp on riigikaitse pühaduse, väeosa au ja kangelastegude väljendamise, samuti väeosa kõigi kaitseväelaste ühte peresse kuuluvuse ning kaitseväe ja rahva liituvuse sümbol.

Kõik kaitseväelased üksikult kui ka meeskonnad tervitavad iga väeosa lippu alati kui lipp on toodud välja tema alalisest hoiupaigast.

Väeosa lipp tervitab §§ 465, 521 ja 528 ettenähtud juhtudel ja saluteerib ainult Riigivanemale ja välisriigi riigipeale.

§ 560. Kui väeosas on rohkem kui üks lipp, siis lipu seadluse kohaselt väeosa lipuks loetakse selle üksuse lipp, mille nime kannab väeosa.

§ 561. Väeosa lipp hoitakse rahu ajal staabis väeosaülema kabinetis olukorra kohaselt kas toimkonna kirjutaja või ligema tunnimehe

(valvuri) valve all. Häire korral vastutab lipu eest vahtkond, mis staabi juurde välja pannakse.

Sealsamas hoitakse alal ka väeosa üksuste lipud; kui aga üksus, millel on oma lipp, asub teises garnisonis, võib diviisiülema loal tema lippu hoida üksuse staabis.

Lippude annetamise diplomid hoitakse alal väeosaülema korraldusel.

§ 562. Sõja ajal väeosade lipud vägede ülemjuhataja korraldusel kas võetakse sõjakäigule kaasa või antakse tagavara rügementidesse. Esimesel juhul lipu koha ja hoidmise korra määrab väeosaülem.

§ 563. Vanematest auväärilikumatest riviüleajateenijatest väeosaülem määrab lippuri (lippurid) ja tema (nende) abi, kes lipu väljatoomise kordadel seda kannavad.

§ 564. § 566 p. 1. tähendatud juhtudel ja väeosale lipu annetamise korral väeosaülem määrab kaks rühmaülemat — autunnimeest, keda nimetatakse lipu assistentideks.

§ 565. Lipu koht väeosa rivis on väeosa paremal tiival rühma- ja kompaniiülema vahel esimese viiru joonel. Lippuri abi tema seljaga teise viiru joonel.

Liikumistel (rännak, jalutuskäik j.n.e.) lippu kantakse kolonni peas mineva kompanii keskkoha ees viie sammu kaugusel, kusjuures lippuri abi asub tema kõrval paremalt.

Väeosa üksuste lipud rivis kui ka liikumistel on oma allüksuste juures vastavalt väeosalipu asukoha reeglitele. Kui aga ühe üksuse juures on rohkem kui üks lipp, siis asuvad need kõrvuti.

§ 566. Väeosa lipp tuuakse rivisse: 1) kõigile paraadidele, mis peetakse Riigivanema või

välisriigi riigipea juuresolekul, Vabariigi aasta-päeval, Vabadussõjas langenute mälestuspäeval ja väeosa aastapäeval; 2) kõigile üldistele vaatustele, mis toimetatakse diviisi või temast kõrgema ülema poolt; 3) väeosa vastuvõtmisel uue ülema poolt; 4) noortelt sõjamehe truudustootuse võtmisel; 5) kõigile matustele ja rongikäikudele, millest väeosa täies koosseisus osa võtab; 6) § 284 ettenähtud juhtudel.

Kõigil eelpoolnimetatud juhtudel lipp tuuakse välja lahtiselt, kusjuures Vabadussõjas langenute mälestuspäeval ja matustele leinalooriga kaetult.

Peale käesoleva paragrahvi esimeses lõigus nimetatud juhtude lipp tuuakse rivisse ka manöövritel, millest väeosa täies koosseisus osa võtab, ja väeosaülema korraldusel väeosa pikematele rännakutele; mõlemal juhul lipp on kokku rullitud ja kaetud.

§ 567. Väeosa üksuste lipud tuuakse rivisse ühes väeosa lipuga, juhtudel, kui vastav üksus ise on välja toodud.

Aukompanii ja matuste toimkondade juurde tuuakse ainult väeosa lipp.

B. Lipu üleandmine väeosale.

§ 568. Lipu üleandmist väeosale toimetatakse pidulikult Riigivanema või tema asetäitja poolt.

Lipu vastuvõtmiseks rivistatakse paraadiriivi korras selleks määratud platsile lipusaaja väeosa täies koosseisus, § 483 ettenähtud vormis ja relvadega (lisa nr. 32).

§ 569. Ühel ajal väeosa rivistamisega ilmuvad kohale:

1) lipu valmistaja asutise või seltskondliku organisatsiooni delegatsioon kaetud lipuga ja

asetub väeosa rinde ette pandud laua juurde; lipp on varda külge kinnitatud nii, et pealmised viis naela lõpuni ja kõik teised $\frac{3}{4}$ omast pikkusest sisse löödud; kui peale lipu üleandva delegatsiooni paraadil esinevad veel mõnesugused seltsid või muud organisatsioonid, siis määrab neile rivinemiseks vastavad kohad väeosa ülem;

2) väeosade (harilikult omast garnisonist) ja kaitseliidu delegatsioonid, mille koosseisu kuuluvad ohvitseride ja allohvitseride kogude esimehed (nende abid) ja üks reamees väeosast (rivi allüksusest), asuvad nende kohalejõudmise järjekorras, väeosade kaupa ridadesse, koondatud intervallidel lipusaaja väeosa vasakule tiivale esimese viiru joonele (kaitseliit vasemal kaitseväelastest);

3) lipu õnnistamiseks kutsutud vaimulikud asuvad laua juurde.

Kui delegatsioon on välisriikidest, siis asuvad need kutsutud külaliste hulka.

§ 570. Kui lipu annetaja seltskondliku asutise esindajad seda teinud ei ole, siis lipusaaja väeosa ülem võib kutsuda lipu piduliku vastuvõtmise tseremooniale külalistena Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu juhatuse liikmeid, kohalikkude omavalitsuste liikmeid, kõiki kindralleid ja diviisi või üksiku väeosa ülema õigustega ohvitseri, oma garnisoni vanemohvitseri ja väeosas varem teeninud kaitseväelasi.

Kutsutud külalised ilmuvad enne Riigivanema kohalejõudmist ja asuvad neile ettenähtud kohtadele. Väeosade delegaadid ja külalised kaitseväelased peavad olema vormis, mis ette nähtud paraadi pealtvaatajaile.

§ 571. Määratud kellaajaks ilmub paraadiplatsile Riigivanem (tema asetäitja) Kaitse-

ministri saatel; neil on kaasas Vabariigi Valitsuse diplom lipu annetamise kohta.

Pärast kohalejõudmist ja väeosa ülevaatust §§ 531—534 ettenähtud korras Riigivanem asub ülesseatud laua juurde, kus delegatsioon katkest vabastatud lahtise lipu temale üle annab.

Lippu vastu võttes Riigivanem annab selle üle oma adjutantile. Adjutant, hoides lippu jalal, asub laua keskkoha ette.

§ 572. Kaitseministri sellekohasel käsul väeosaülem annab komandod: 1) „mõõgad tuppe!“, 2) „lippur, assistendid ja allüksuste esindajad, ette — käies marss!“.

Selle komando järele, tõstes käe tervituseks, tulevad rivist välja otsemat teed lippur, kaks assistenti, rügemendiülema abi, kõik pataljoniülemad, ohvitseride kogu esimees, adjutant, üks vanem veltveebel igast pataljonist, allohvitseride kogu esimees ja üks reamees igast kompaniist (komandost), kes paiknevad laua ja väeosa rinde vahele järgmiselt: lauast 7 sammu kaugusel näoga laua poole lippur ja tema kõrval — paremal ja vasakul 1 sammu kaugusel assistendid; lippuri taga 12 sammu kaugusel rivist väljatulnud esindajad vanuse järjekorras ühes viirus koondatud intervallidel nii, et rinde keskkohaks oleks lippuri kohal.

Ühelajal väeosa esindajatega tulevad rivist välja ka need paraadi juuresolijatena väeosa paremal tiival asuvad ülemad, kes ei saatnud Riigivanemat rinde ees, ja paiknevad laua juurde neile ettenähtud kohale.

Sama komando järele lähenevad lauale ka väeosade delegatsioonid, asendudes laua otsa vastu.

§ 573. Kui kõik on paigale asunud, siis väeosa ülem komandoga „mütsid maha!“

laseb väeosa paljastada pead, mille järele Riigivanem asub lipust paremale ja Kaitseminister vasakule, nägudega laua poole, ning algab lipu õnnistamine.

§ 574. Pärast lipu õnnistamist väeosaülem annab komandod „mütsid pähe!“ ja „tervituseks valvel!“. Riigivanema adjutant paneb lipu lauale, mille järele Riigivanem (asetäitja) selleks lauale pandud haamriga esimesena lööb ühe pooleldi sisselöödud naela vardasse. Selle järele löövad naelu vardasse Riigikogu Esimees, lipuannetaja delegatsioon, Kaitseminister ja teised Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu juhatuse liikmed, diviisiülem, garnisoniülem, väeosaülem, siis väeosa rivist väljatulnud kaitseväelased ja lõpuks teiste väeosade delegatsioonid.

Pärast naelte sisselöömist kõik asuvad oma endistele kohtadele peale väeosa adjutandi, kes asub väeosaülema seljataha, teiste väeosade ja kaitseliidu delegatsioonide, kes ühinevad kutsutud külalistega, ja rivist väljatulnud lipusaaja väeosa esindajate, kes iseseisvalt lähevad oma kohtadele rivisse (esindajad — ohvitserid, rivisse jõudnud, paljastavad mõõgad).

Komando järele „tervituseks valvel!“ rivisolevad ülemad tervitavad § 521 kohaselt, kuna väeosaülem, lipu assistendid ja rivist väljakutsutud esindajad tervitavad käe tõstmisega.

§ 575. Kui eelmise § 574 teises lõigus tähendatud isikud on asunud nendele määratud kohtadele, Riigivanem, käskides oma adjutandil võtta lipp laualt, pöörab väeosa poole vastava kõnega, mille lõpul paneb ette Kaitseministrile lipuannetamise diplomi teksti ette

lugeda. Pärast seda Riigivanem võtab adjutantilt lipu ja annab üle väeosaülemale, kes selle püsti seistes vastu võtab; samuti annab ta üle ka diplomi, mille väeosaülem adjutandi kätte annab.

Lippu vastu võttes väeosaülem enese ja väeosa nimel annab töötuse (vorm nr. 18) lipu kaitsmiseks ja hoidmiseks. Pärast seda peab ta ka vastava kõne, tänades lipu annetamise eest ning selle kõne lõpul orkestri saatel kogu väeosa laulab „Eestimaa, mu isamaa“.

Pärast laulu lõppu väeosaülem adjutandiga läheneb lippurile ja annab lipu temale üle, kusjuures lipu assistendid võtavad mõõgad tervituseks. Selle järele väeosaülem ja adjutant asuvad oma endistele kohtadele ja võtavad mõõgad tervituseks.

Pärast väeosaülema kohaleasumist kõne-dega esinevad lipuannetaja organisatsiooni delegaadid ja soovikorral Kaitseminister, diviisiülem, teiste väeosade delegatsioonide esin-dajad j.n.e.

§ 576. Pärast kõnede lõppu väeosaülem astub lipu ette ja andes komando „minu järele, käies marss!“ viib lipu väeosa vasakule tiivale ja sealt väeosa rinde eest läbi — määratud kohale paremal tiival.

Komando järele „marss!“ väeosaülem ja adjutant võtavad mõõgad eelvõttesse ja assistendid mõõgad õlale, orkester mängib väeosa-või pidulikku marssi. Lipule määratud kohale jõudnud lippur lipuga, assistendid ja adjutant asuvad rivisse, lippur võtab lipu jalale, väeosa-ülem, adjutant ja assistendid mõõgad tervitu-seks ja orkester lõpetab mängu.

§ 577. Pärast lipu kohaleasetamist väeosajuhul viib väeosa paraadimarsi korras Riigivanemast mööda.

§ 578. Kui väeosale ühel ajal antakse üle rohkem kui üks lipp, toimetatakse üleandmist üldiselt eelpooltoodud reeglitele vastavalt, järgmiste eranditega:

1) lippude hoidmiseks pärast nende vastuvõtmist delegatsioonidelt Riigivanema adjutandile abiks Kaitseminister või diviisiülem määrab oma adjutandi;

2) rügemendiülema kõrvale vasakult lipu vastuvõtmiseks asub ka selle allüksuse (pataljoni) ülem, kellele lipp annetatakse;

3) Riigivanem annab üle väeosaülemale, enne rügemendi lipu üleandmist allüksuse (pataljoni) lipu, mille viimane kohe üle annab vastava allüksuse ülemale;

4) väeosaülem annab korraga töötuse kõigi annetatud lippude hoidmiseks ja kaitsmiseks, kusjuures töötuse andmise ajal hoiab käes rügemendi lippu või kui seda sel korral ei annetatud, siis viimasena vastuvõetud allüksuse (pataljoni) lippu;

5) iga lipu jaoks määratakse lippur ja assistendid, kellele lipud üle antakse vastavate üksuste ülemate poolt;

6) lippude väeosa rinde eest läbiviimisel üksuste ülemad viivad neile annetatud lipud väeosa lipu järel ja iga lipp paigutatakse rivisse oma üksuse paremale tiivale.

§ 579. Kui kahele või rohkemale iseseisvale väeosale ühel ajal ja kohal lipud üle antakse, siis toimetatakse nende üleandmist üldiselt eelpool toodud reeglite kohaselt, järgmiste eranditega:

1) olukorra kohased muudatused tsere-
moonia reeglites ja väeosade rivistamise korras
töötab välja ja paneb maksma diviisiülem;

2) üldist paraadi juhatab vanem lipusaaja-
test väeosäulematest;

3) pärast lippude vastuvõtmist väeosäule-
mad annavad töötuse igäüks iseseisvalt vanuse
järjekorras ning pärast töötuse andmist vii-
mase väeosäulema poolt esinevad nad kõne-
dega samas järjekorras;

4) pärast viimase väeosäulema kõnet laula-
vad kõik väeosad korraga „Eestimaa, mu isa-
maa“.

§ 580. Lipu väeosale üleandmise tsere-
moonia reeglites (§§ 568—579) võib diviisi-
ülem üksikutel juhtudel vähemaid olukorra-
kohaseid muudatusi ette võtta, kuid peab sellest
aegsasti Kaitseministrile ette kandma.

D. Lipu väeosa juurde toomine ja hoiupaika viimine.

§ 581. Lipu väeosa juurde toomiseks ja
hoiupaika viimiseks jalaväes määratakse las-
kurkompanii kompaniiülema juhatusel. Kom-
panii liigub rännakkolonni rivis (ilma käsk-
jalgadeta).

Ühes kompaniiga lähevad ka lippur ja
tema abi, kes liikumisel (nii lipuga kui ka
ilma) asuvad: esimene 5 sammu kompanii-
ülema järel ja teine esimese kõrval paremalt
koondatud intervallil.

Kui kompanii juurde on määratud orkes-
ter, siis liigub see 5 sammu kaugusel lippuri
ees ja kompaniiülem 5 sammu kaugusel orkest-
ri ees (lisa nr. 24).

Lippude väeosa juurde toomisel ja hoiupaika viimisel teistes väeliikides toimetatakse jalaväele ettenähtud reeglite kohaselt.

Ratsa- ja suurtükiväes, kui nad on ratsarivis (rakendustes), lipu toomiseks ja äravii-miseks määratakse allüksus ratsarivis.

§ 582. Hoone ees, kus lippu hoitakse, kompanii rivistub joonele umbes 15 sammu kaugusele nii, et rinde keskkohalt tuleks hoone sissekäigu vastu, kusjuures lippur asub kompanii paremale tiivale 5 sammu kaugusel esimese rühma ülemast, lippuri abi tema seljaltaha teise viiru joonele. Kompaniiülem asub 5 sammu lippurist paremal. Kui kompanii juures on orkester, siis asub see oma vasaku tiivaga 5 sammu lippurist paremal, kuna kompaniiülem 5 sammu paremal orkestri paremast tiivast.

Pärast kompanii rivinemist üks lipu saatekompanii rühmaülematest ühes lippuriga läheb lipu hoiupaika selle väljatoomiseks, kuna kompanii jääb seisangusse vabalt (püssid rihmal).

§ 583. Lipu hoiuruumis rühmaülem võtab lipu, annab selle lippurile ning tõstes käe tervituseks ja liikudes 2 sammu lipu ees, viib selle hoonest välja, asetab kompanii paremale tiivale, asub oma kohale rivis ja võtab mõõga tervituseks.

§ 584. Lipu nähtavale ilmumisega kompaniiülem annab komando „tervituseks valvel!“, kusjuures kompanii ohvitserid tervitavad mõõkadega ja kui kompanii juures on orkester, mängib see väeosa- või pidulikku marssi.

Pärast lipu kohaleasetamist kompaniiülem annab komandod: „kompanii, parem pool!“

ja „käies marss!“. Selle komando järele ohvitserid võtavad mõõgad õlale ja kompanii algab liikumist § 581 ettenähtud korras.

Lipu saatekompanii lipuga liikumisel kedagi ei tervita ja kompaniiülem kellelegi ettekandega ei esine (Sisemäärustik, §§ 163 ja 164).

§ 585. Kui lipu äratoomiseks määratud kompanii jõuab umbes 100 sammu kaugusele ülesrivistatud väeosast, väeosäülem annab komando „tervituseks valvel!“. Selle komando järele väeosa tervitab § 521 ettenähtud korras ja orkester hakkab mängima pidulikku vastuvõtu marssi. Samal ajal lipu saatekompanii ülem andes komando „valvel!“ liigub kompaniiga 50 sammu kaugusele väeosa keskkoha parema tiiva ette, kus ta kompanii seisma jätab. Seismajäämisega kompanii ohvitserid võtavad mõõgad tervituseks.

Pärast kompanii seismajätmist väeosa adjutant, mõök eelvõttes, läheb lipu ette, võtab mõõga tervituseks, annab lippurile komando liikumiseks ja võttes mõõga uuesti eelvõttesse, viib lipu ligemat teed väeosa rivisse, asudes ise oma kohale. On lipp asetatud rivisse, tulevad esimese rühma vasakul tiival üksteise seljaga asuvad lipu assistendid (kui sarnased määratud), mõök eelvõttes, rivist välja ja liikudes üksteise taga rühma rinde eest, asuvad lipu juurde § 513 tähendatud kohtadele ning võtavad mõõgad tervituseks.

Pärast seda väeosäülem annab orkestrile käsu mängu lõpetamiseks ja väeosale komando „vabalt!“, mille järele lipu saatekompanii ülem viib kompanii väeosa rivisse.

Kui lipu saatekompanii juures oli orkester, lõpetab see mängu kompanii seismajäämisega

ja algab piduliku (vastuvõtu) marsi mängimist kompanii ohvitseride mõõkadega tervituseks võtmisega ning mängib kuni lipu väeosa rivisse asetamiseni. Selle järele ühelajal kompaniiga orkester läheb väeosa rivisse.

§ 586. Lipu väeosa juurest hoiupaika viimiseks (liikumisel olev väeosa jäetakse seisma ja pööratakse vasakule poole), väeosaülem, määrates lipu saatekompanii ja käskides adjutantil viia lipu selle kompanii ette, annab komando „tervituseks valvel!“. Selle komando järele väeosa tervitab § 521 ettenähtud korras, orkester mängib pidulikku marssi ja adjutant, võttes mõõga eelvõttesse, läheb lippuri ette ja andes temale k-do liikumiseks, viib lipu määratud kompanii parema tiiva ette 5 sammu kaugusele ning mõök eelvõttes läheb oma kohale tagasi.

Adjutandi komando järele: „lippur, käies marss!“ assistendid, võttes mõõgad eelvõttesse, lähevad oma üksuste rivisse.

Kui lipp on asetatud saatekompanii juurde, lõpetab orkester mängimise ja orkestrijuhi komandode järele asub 5 sammu kaugusele lipu ette.

Pärast seda kompaniiülem pöörab kompanii paremale poole ja annab komando liikumiseks, mis sünnib § 581 ettenähtud korras. Kompanii liikumise algusega ohvitserid võtavad mõõgad õlale ja orkester mängib marssi.

§ 587. Kui kompanii lipuga on jõudnud umbes 100 sammu kaugusele väeosast, väeosaülem teeb vastavad korraldused väeosa kasarmutesse viimiseks või edasiliikumiseks.

§ 588. Lipu hoiupaiga juurde jõudmisel kompanii rivistub joonele § 582 ettenähtud

korras. Pärast seda kompaniiülem annab komando: „tervituseks valvel!“, mille järele orkester mängib pidulikku marssi ja rühmaülem, kes on määratud lipu viimiseks hoiupaika, mõõka tervituseks võtmata, kuid hoides käe tervituseks, asub 2 sammu kaugusele lippuri ette ja liigub ühes viimasega lipuhoiuruumi. On lipp viidud hoiuruumi, kompaniiülem käsib orkestril lõpetada mängu ja annab komando: „mõõgad tuppe!“. Pärast rühmaülema ja lippuri väljatulekut lipuhoiuruumist kompaniiülem viib kompanii ära § 581 ettenähtud korras.

§ 589. Kui väeosas on mitu lippu (üksuste lipud) ja kõiki neid hoitakse ühes hoiupaigas, siis nende väeosa juurde toomiseks ja hoiupaika viimiseks määratakse üks kompanii, kusjuures lipud kantakse kompanii ees kõrvuti. Neil juhtudel lippude hoiupaigast väljatoomisel ja sinna sisseviimisel rühmaülem viib kõik lipud korraga, kuna lippude viimisel saatekompanii juurest väeosas ja ümberpöörduvalt (§§ 585 ja 586) väeosa lipu viib adjutant ja üksuse lipu selle rühma ülem, mille paremal tiival lipp rivis asub.

§ 590. Kui on tarvidus lippu ümber paigutada väeosa kolonnis, siis väeosaülem, andes väeosale komando „valvel“, käsib adjutandil (asetäitja) teha vastavad ümberpaigutused. Adjutant, võttes käe tervituseks, läheb lipu ette ja andes lippurile komando liikumiseks, viib lipu määratud kohale.

§ 591. Kui sõjategevusel lipud on väeosade juures, siis nende väljatoomisel ja äraviimisel eelpoolnimetatud reeglitest tuleb kinni pidada ainult niivõrt, kuivõrt olukord seda lubab.

VII peatükk.

Noortelt truudustootuse võtmine.

§ 592. Noortelt truudustootuse võtmiseks rivistatakse kõik selles garnisonis kohalolevad väeosa üksused täies koosseisus väeosaülema poolt määratud kohal ja ajal paraadikorras vahtkonna vormis relvadega, kusjuures noored ühes oma õpetajatega rivistatakse eraldi väeosa paremal tiival.

Pärast lipu (lippude) kohaletoomist väeosaülemat võetakse vastu kui paraadi vastuvõtjat.

§ 593. Truudustootuse võtmisest on kõrgemate ülemate osavõtmine soovitav. Nende ilmumisel võetakse neid vastu paraadikorras.

§ 594. Kui truudustootuse võtmine ühendatakse vaimuliku talitusega, siis ilmuvad vaimulikud väeosa juurde juba enne väeosaülema tulekut.

§ 595. Enne truudustootuse võtmisele asumist väeosaülem noortele tuletab meelde teenistuse kohuste ja truudustootuse tähtsust, lippude tähendust ja vastavate seaduste ning seadluste nõudeid.

Pärast seda toimetatakse vaimulik talitus gruppidega vastavalt usukommetele.

Selle järele väeosaülem isiklikult üksikute lausetena loeb ette noortele truudustootuse teksti, mida töötuse andjad kuuldava häälega kooris kordavad.

Kui noorte hulgas on niisuguseid, kellel truudustootuse andmine riigikeeles raskendatud, väeosaülema abi või vanem pataljoniülem nendele arusaadavas keeles loeb ette truudustootuse teksti, mida nad samuti kõik kooris kordavad.

§ 596. Pärast truudustöotuse andmist väeosa- või juuresolev kõrgem ülem ülendab noored reameesteks ja peab sündmusekohase kõne, mille lõpul väeosa täies koosseisus orkestri saatel, kui see on olemas, laulab riigihümni.

§ 597. Kui väeosa mõned allüksused seisavad eraldatult teistes garnisonides, toimetatakse nendes üksustes asuvatelt noortelt truudustöotuse võtmist samade reeglite järele, milleks ka väeosa lipp tuuakse kohale.

§ 598. Truudustöotuse võtmise tseremonia lõpeb üldise paraadimarsiga.

VIII peatükk.

Esinemised ja visiidid garnisonis.

§ 599. Esinemine on ametlik ilmumine ametiastmelt enesest kõrgemale ülemale.

Visiit on külaskäik ametlikuks kokkusaamiseks, omavaheliseks tutvumiseks, õnnesoovide, kaastundmuse j.n.e. avaldamiseks.

§ 600. Riigivanemale esinevad ametikohale määramise ja auastmes ülendamise puhul diviiside ja vastavad ülemad.

Vabariigi aastapäeval ja teistel üldistel vastuvõtmistel (nagu uueaasta päeval) esinevad Riigivanemale kõik pealinna garnisonis teenistusesolevad ja sissesõitnud kindralid ja diviisiülema õigustega vanemohvitserid.

§ 601. Kaitseministrile esinevad ametikohale määramise ja auastmes ülendamise puhul iseseisvate väeosade, neile vastavad ja kõrge-
mad ülemad: pealinnas — kahe nädala, teistes garnisonides — kahe kuu jooksul.

§ 602. Väljaspool pealinna garnisoni teenistuses olevad iseseisvate riviväeosade ja kõrgemad ülemad esinevad Kaitseministrile igakord, kui nad ametiasjus pealinna sõidavad. Esinemisele ilmunud ülemad registreerivad ennast sellekohasesse raamatusse nii vastuvõtmise korral kui kajuhul, kui Kaitseministril puudub võimalus neid vastu võtta.

Kõik teised väljaspool pealinna garnisoni teenivad iseseisvatele väeosadele vastavate üksuste ja asutiste ülemad esinevad oma eriala ülematele igakord, kui nad ametiasjus pealinna sõidavad.

§ 603. Garnisoniülemale, tema ametikohale asumise puhul, esinevad kõik garnisoni-teenistuse alal vahetult temale alluvad väeosade (üksuste, asutiste) ja piirivalve osade ülemad (§ 14). Need ülemad esinevad garnisoniülemale ka nende eneste määramise puhul ametikohtadele. Ületoomisel garnisoni esineb juurdetulnud väeosa (asutise) ülem garnisoniülemale juhul, kui ta on ametiastmelt garnisoni-ülemast noorem või temale võrdne.

§ 604. Kui iseseisva väeosa ülema õigustega või kõrgem ülem sõidab ametiasjus linna, välja arvatud pealinna, kus asuvad ametiastmelt temast kõrgemad ülemad, esineb tema viimastele. Enesest madalamal või võrdsel ametiastmel olevale garnisoniülemale tema teeb visiidi. On aga sissesõitnu ametiastmelt iseseisva väeosa ülemast kõrgem, siis tema teeb visiidi veel enesega võrdsetele ülematele.

§ 605. Kui iseseisva väeosa ülemast kõrgem ülem sõidab linna, kus asuvad temale alluvad iseseisva väeosa ülema õigustega ülemad, esinevad viimased temale ta saabumis-

kohal, kui polnud teist korraldust; asuvad aga seal iseseisva väeosa ülemast madalamad ülemad, siis temale esineb ainult kõrgeim (vanim) kohalolev alluv ülem.

§ 606. Garnisonis teenivad kõrgemad ülemad teevad visiidi omavaheliseks tutvunemiseks alalisele ametikohale asumise, garnisoni ületoomise ja sealt jäädavalt lahkumise puhul ühe kuu jooksul järgmiselt: 1) kõik kindralid ja diviisiülema õigustega vanemohvitserid omavahel; 2) kõik iseseisva väeosa ülema õigustega ülemad omavahel ja 3) garnisoniülem ühelt poolt ja tema alalise teenistuskohale vastavate õigustega ülemad teiselt poolt.

§ 607. Laevastiku või üksiku sõjalaeva peatumisel väljaspool oma alalist seisisadamat vahetavad visiite garnisoniülem ja vanem laevastiku juht (laeva komander), kui aeg ja kaugus visiidi tegemist võimaldab ja kui laevastiku (laeva) seisak kestab üle 24 tunni.

Kui laevastiku juht (laeva komander) peab vastu võtma garnisoniülema visiidi esimesena, siis saadab tema ühe ohvitseri garnisoniülemale teatama oma kohalejõudmisest ja visiidi aja kohta kokkuleppimiseks. Kui ühendus laevale on paadiga, tema saadab garnisoniülemale paadi, et visiidi tegemiseks laevale sõita.

Vastuvisiidi tegemiseks ta võib saata oma asemel ühe käsualuse ohvitseri, kuid saadetav peab olema auastme poolest vähemalt võrdne sellele, kellele visiit vastatakse.

Need visiidid vastatakse 24 tunni jooksul.

§ 608. Visiidid välisriikide sõjaväelastele tehakse analoogiliselt käesoleva määrustiku

reeglitele ja arvesse võttes rahvusvahelisi või vastava riigi kombeid.

§ 609. Garnisoniülem ja temast kõrge-
mad kohapealsed ülemad peavad hoolitsema,
et nende ja kohalikkude kodanliku võimu
esindajate vahel valitseks hea vahekord.

IX peatükk.

Kaitseväelaste matusepaigad ja matmine.

A. Matusepaigad.

§ 610. Linnades ja asulates, kus on ala-
line garnison, tarviduse korral asutatakse
garnisoni kaitseväe surnuaed või eraldatakse
tarvilik osa üldmatusepaigast kaitseväelaste
matmiseks.

§ 611. Eelmises § 610 nimetatud matuse-
paikade korrashoidmise ja ilustamise järele
valvab garnisoniülem. Tema määrab käsu-
kirjaga isiku, kes peab surnuaia inventari
raamatut, toimetab surnute matmise registree-
rimist (vorm nr. 34) ning vastutab surnuaia
korrashoidmise ja ilustamise eest.

B. Matusekoha valik, matmise korral- damine ja komme.

§ 612. Tegevas teenistuses surnud kait-
seväelased maetakse kohaliku garnisoni sur-
nuaeda.

Surnud kaitseväelase omaste või väeosa
soovil võib kaitseväelast matta ka väljaspool
garnisoni surnuaeda või väljaspool garnisoni;
viimasel juhul veokulud jäävad sooviavaldaja
kanda.

§ 613. Tegevas teenistuses olevad kaitse-
väelased, kes surevad väljaspool garnisone,

maetakse, kui nende omaksed või väeosa teisiti ei soovi, võimalust mööda lähemasse garnisoni surnuaeda; kui see aga võimalik ei ole, siis lähemasse kohalikku surnuaeda.

§ 614. Kaitseväelasi, kes surevad puhkusel olles, omaste sellekohasel soovil võib matta kaitseväe surnuaeda.

§ 615. Väljamaalasi kaitseväelasi võib matta kaitseväe surnuaeda ainult garnisoniülema erilisel loal.

§ 616. Reserv, maakaitseväe ja eru kaitseväelasi — Vabadusristi kavalere on lubatud, nende omaste poolt avaldatud soovil, matta kaitseväe surnuaedadesse.

§ 617. Kui surnud kaitseväelast maetakse tema väeosa asupaigas, siis korraldab matmist väeosajärg. Kui omaksed soovivad surnud kaitseväelast matta väljaspool väeosa asupaika, siis väeosajärg korraldab surnu ärasaatmist raudteejaamani (sadamani).

§ 618. Kui kaitseväelane sureb kaitseväe ravitsusasutises, mis väljaspool garnisoni, kus asub tema väeosa, lahkunu matmist korraldab ravitsusasutise ülemarst. Viimane on kohustatud vähemalt 24 tundi enne matmist paluma kohalikult komandandilt surnukeha saatmiseks lahkunu auastmele vastava suurusega väeosa, andes kindlad teated matmise aja ja koha kohta.

§ 619. Kui kaitseväelane sureb väljaspool garnisoni või garnisonis, kus tema väeosa ei asu või juhul, kui kaitseväelase surnukeha viiakse matmiseks ühest garnisonist teise, milles ei asu lahkunu väeosa, siis korraldab matmist kohalik või lähem komandant, kui lahkunu omaksed või väeosa ei soovi seda teisiti.

Kui käesolevas paragrahvis ettenähtud juhtudel surnukeha matmist peab korraldama komandant, siis surnukeha kohale jõudmisest teatatakse temale 24 tundi ette.

§ 620. Matmist toimetatakse lahkunu usukombe järele. Kui lahkunu ühtegi usulisse ühingusse ei kuulunud või soovi avaldas saada maetud ilma usuliste toiminguteta, maetakse teda kodanliku matmise kombe järele.

D. Matmise toimkond.

§ 621. Iga tegevteenistuses olles surnud kaitseväelase surnukeha saatmiseks ja lahkunule viimaseks auavalduseks määratakse üksused normaalselt järgmises suuruses:

1) kindralile — rügemendiülema juhatusel üks rügement, üks patareii rakendustes (4 suurtükki) ja üks eskadron ratsa ravis;

2) rügemendi ja temale vastava riviväeosa ülemale — temale alluv väeosa täies koosseisus; kõikidele kolonelidele ja pataljoniülema ülemale — üks pataljon pataljoniülema juhatusel; kõikidele teistele vanemohvitseridele — kaks kompaniid pataljoniülema juhatusel;

3) ohvitserile — üks kompanii kompaniiülema juhatusel;

4) kaitseväe ametnikule väeosaülema õigustega — kaks kompaniid pataljoniülema juhatusel, kõikidele teistele kv. ametnikkudele — kaks rühma ohvitseri juhatusel;

5) instruktorile (merväes), riviveltveebile ja üleajateenijale riviallohvitserile — rühm rühmaülema juhatusel;

6) kõikidele teistele allohvitseridele ja üleajateenijatele — rühm rühmavanema juhatusel;

7) sõduritele — üks jagu jaoüleva juhatusel.

Surnute saatmisel on kõikide väeliikide üksused jalarivis, välja arvatud suurtükiväe ja ratsaväe osad kindrali surnukeha saatmisel.

Punktides 1, 2, 3, 4 ja 5 nimetatud kaitseväelaste surnukeha saatmiseks määratakse ka kaitseväe orkester, kui see garnisonis olemas. Teel väeosast leinamaja (kiriku) juurde orkester ei mängi.

§ 622. Kõiki eelmise § 621 p.p. 3, 4, 5, 6 ja 7 tähendatud teenistuskohuste täitmisel surmasaanud kaitseväelasi ja Vabadusristi kavalere maetakse üks aste kõrgemalt.

Kõiki eelmise § 621 p.p. 1—6 tähendatud vabaturma läbi lahkunud kaitseväelasi maetakse üks aste madalamalt.

§ 623. Surnukeha saatjad üksused kannavad vahiteenistuse vormi, rakmeid ja relvi. Peale selle ohvitserid kannavad mõõku, kui nad nendega varustatud.

§ 624. Kui külm on -20°C või rohkem, siis surnukeha saatjaid üksusi ei määrata. Kui puhub külm tuul, väeosaulem võib saatjaid üksusi üldse mitte määrata, või määrata neid surnukeha saatmiseks teatud kaugusele. Orkestrit ei määrata, kui külm on -12°C või rohkem.

§ 625. Surnukeha viiakse surnuaiale surnuvankril, mis peab olema igas garnisonis.

Kindralite ja suurtükiväelaste surnukehad paigutatakse surnuvankri asemel lafetile, sõjaväe lenduri ja lendurvaatleja, aviomehaaniku ja aviomotoristi surnukehad — lennuki kerele.

§ 626. Puusärgi hauda laskmiseks määratakse kuus relvadeta sõdurit jaoüleva juha-

tusel, kes peavad olema haua juures enne matuserongi kohalejõudmist.

§ 627. Peale §§ 621 ja 626 nimetatud toimkonna, matmist korraldav ülem (väeosaülem, komandant) määrab ühe ohvitseri — matusekorraldaja, kelle kohuseks on: üldise korra järele valvamine, surnu aumärkide asetamine patjadele, nende kandmise järjekorra kindlaksmääramine, matusele määratud üksustele kohtade kättenäitamine ja signalisatsiooni korraldamine aupaukude andmiseks puusärgi hauda laskmisel.

§ 628. Riigivanema, Kaitseministri, kindralite ja vanemohvitseride Vabadusristi kavaleride surnukehade juurde määratakse garnisoniüleva korraldusel auvahtkond, kes lahkunu juurde autunnimehed välja paneb otsekohe pärast surnukeha puusärki panemist.

Auvahtkonna koosseisu harilikult määratakse: Riigivanemale 13 vanemohvitseri või kindralit, Kaitseministrile ja kindralitele 7 ohvitseri ja vanemohvitserile — Vabadusristi kavalerile 7 üleajateenijat allohvitseri.

Auvahtkond asub kas oma kasarmus (korteris), ligema alalise vahtkonna ruumis või leinamaja ehk kiriku läheduses selleks määratud erakorteris.

§ 629. Autunnimehed paigutatakse postile paarikaupa surnukeha peatsisse üksteise vastu: ohvitserid, ratsa- ja suurtükiväe allohvitserid mõõkadega, jala- ja mereväe allohvitserid püssidega. Kui välja pannakse kaks paari autunnimehi (Riigivanemale), siis asub teine paar surnukeha jalutsis.

Püssiga relvastatud autunnimehed postil seistes hoiavad püsse jalal ja mütse vabalt

allalastud vasakus käes nokkapidi (talimüts eelmisest ülemisest nurgast) põhjaga vasakule poole (talimüts põhjaga ettepoole). Mõõkadega relvastatud autunnimehed hoiavad paljastatud mõõku vasakus käes otse allalastult oma ees, teraga paremale, kusjuures mütsi hoitakse vasakule käele pandud paremas käes mütsimärgiga ülespoole nii, et eestpoolt vaadates müts ei kataks mõõga käepidet.

§ 630. Vaimuliku talituse ajaks leinamajas ja kirikus autunnimehed võetakse maha.

Autunnimehed võetakse lõpulikult maha haua juures enne matmise talituse algust.

§ 631. Surnukeha saatmisel liiguvad kõik autunnimehed mõlemal pool surnuvankrit mütsid peas, püssid rihmal, mõõgad õlal. Vahtkonnaülem liigub paremal pool surnuvankrit esimese autunnimehe kõrval paremalt.

E. Surnu saatmine ja matmine.

§ 632. Surnu saatmiseks määratud üksused rivistatakse (püssid rihmal, ülemad paremal tiival) leinamaja (kiriku) ees joonele nii, et puusärgi väljatoomisest seda rinde eest võiks mööda kanda. Orkester asub üksuse sellel tiival, mis puusärgi leinamajast (kirikust) väljakandmise kohale lähemal.

Kohaleasunud üksused toimivad auavaldust ainult surnule, kuid oma ülemate ilmumisel enne surnu väljatoomist tervitavad neid harilikus korras.

Puusärgi väljakandmisel üksuseülem annab komando: „auavalduseks valvel!“, mis täidetakse samuti kui „tervituseks valvel“, kusjuures orkester mängib koraali „Ligemal, Jumal,

Sul“. Orkester lõpetab mängu siis, kui puusärk on asetatud surnuvankrile ja rong on valmis liikumiseks.

§ 633. Enne puusärgi leinamajast välja viimist selle kaanele kinnitatakse lahkunu müts ja mõök, kui viimane oli tema relvana ette nähtud.

§ 634. Matuserongi liikumise algamiseks teeb korralduse matusekorraldaja ohvitser, mille järele üksuseülem annab liikumiseks vastavad komandod. Orkester, asudes kolonni ette, liikumise alates mängib leinamarssi.

§ 635. Liikumise järjekord matuserongis on järgmine: 1) aumärgid patjadel, 2) pärjad, 3) surnuvanker (lafett, lennuki kere) puusärgiga, 4) vaimulikud, kui nad matmist toimetavad (apostliku-õigeusu, Rooma-katoliku usu või teiste usuliikide vaimulikud) liiguvad kohtadele vastavalt oma usukombele, 5) surnu omaksed ja saatjad, 6) orkester ja saatja kaitseväekolonn.

§ 636. Aumärgid kantakse erilistel patjadel, mis hoitakse alal komandantuurides või garnisoniülema staabis. Iga padja jaoks määratakse üks kandja.

Aumärgid kantakse järjekorras: 1) I, II ja III liigi Vabadusristid, iga liik eraldi padjal, 2) kõik teised Eesti au- ja mälestusmärgid ühel padjal, 3) välisriikide aumärgid iga riigi omad eraldi padjal.

Pärjad kantakse (iga pärja peale kaks kandjat) matmist korraldava ülema (väeosaülema, komandandi) poolt määratud järjekorras.

§ 637. Surnuaia juurde jõudnud matuserong jääb seisma ja orkester lõpetab mängu.

Üksused, mis aupaukusid ei anna (ka ratsa ja suurtükiväe osad jalarivis) ja orkester viiakse surnuaiale ja rivistatakse vastavalt ruumile, matmist korraldava ülema juhtnööride järele.

Aupaukude andmiseks määratud üksus rivistatakse väljaspool surnuaeda nii, et laskmisel ei sünniks hädahoitu kodanikkudele ja elumajadele.

§ 638. Kui kaitseväge üksused ja orkester on asunud surnuaial neile määratud kohtadele, kantakse puusärg haa juurde, kusjuures puusärgi surnuaia väravast sisse toomisest kuni haa juurde asetamiseni komando järele „valvel!“ antakse au ja orkester mängib leinaviisi.

Aumärkide ja pärgade kandjad samas järjekorras, nagu nad liikusid matuserongis, lähevad puusärgi ees haa juurde, asetuvad seal neile kindlaksmääratud kohtadele, kuhu jäävad kuni haa kinniajamiseni, mille järele pärjad pannakse hauale, kuna aumärgid antakse üle matusekorraldajale ohvitserile edasitoimetamiseks lahkunu omastele.

§ 639. Kui puusärg on asetatud haa juurde, algab vaimulik talitus, kui see on ette nähtud. Surnuaiale toodud üksused ja kõik teised sealolevad kaitsevaelased võtavad vaimuliku talituse ajaks mütsid maha. Kaitsevaelased panevad mütsid pähe enne puusärgi hauda laskmist.

Puusärgi hauda laskmisel komando järele „auavalduseks valvel!“ antakse au ja orkester mängib koraali „Ligemal, Jumal, Sul!“.

Samal ajal aupaukude andmiseks määratud üksused, matusekorraldaja ohvitseri signaali järele, lasevad kogupaukudena 15-sekun-

diliste vaheaegadega kolm aupauku neile, kellele see ette nähtud.

§ 640. Aupauke lastakse: 1) kõikidele ohvitseridele, 2) kõikidele Vabadusristi kavaleridele, 3) peale p.p. 1 ja 2 tähendatute ka kõikidele kaitseväelastele, kes lahingtegevusest osa võtnud. Aupauke lastakse ainult püssidest, välja arvatud kindralid, kellele lastakse vaheldamisi püssidest ja suurtükkidest — mõlematest kolm kogupauku.

Aupaukude laskmiseks määratakse üks kompanii (eskadron, patarei).

§ 641. Pärast haua kinniajamist ja pargade asetamist kalmule surnuaial olevad üksused enne haua juurest äraminekut komando järele „auavalduseks valvel!“ avaldavad viimast au lahkunule, kusjuures orkester mängib ühe salmi leinaviisi. Pärast seda üksused orkestriga viiakse surnuaialt vaikselt ära, kusjuures orkester võib mängu alata mitte enne kui 1 km kaugusel surnuaiast.

§ 642. Kui surnu viiakse matmiseks väljaspoole oma garnisoni, saadab toimkonda määratud üksus ja orkester teda raudteejaamani, sadamani või matust korraldava ülema poolt kindlaksmääratud kohani.

Raudteejaamas, sadamas või kindlaksmääratud kohal surnukeha viiakse „auavalduseks valvel“ seisva üksuse rinde eest mööda koraali helide saatel; aupaukusid ei lasta.

Peale eelmistes lõikudes tähendatud saatmise korraldatakse matmise tseremoonia, kui sarnane ette nähtud, matmisekohas.

§ 643. Surnukeha viimisel ühest kohast teise enne matmise päeva, tema saatmiseks harilikult toimkonda ei määrata.

G. Mereväelaste matmine.

§ 644. Laeval surnud kaitseväelased maetakse võimalikult kaldal; ainult äärmistel juhtudel, kui olukord ei võimalda surnukeha maalesaatmist, asetatakse see merre.

§ 645. Matmist sõjalaevadel ja sealt surnukehade kaldaletoomist, samuti ka kaldal matmise ajal tseremooniate korraldamist sõjalaevadel toimetatakse meremäärustikus ettenähtud korras.

§ 646. Kaldal surnud või laevalt surnuna kaldale toodud mereväelaste matmist toimetatakse üldise kaitseväelaste matmise korra ja kombe järele, järgmiste eranditega:

matmise toimkonda ei määrata ratsaväe osi; samuti ei määrata matmise toimkonda suurtükiväe osi juhul, kui laevastik surnukeha maalesaatmisel saluteeris, või seda teeb puusärgi hauda laskmisel;

puusärg kuni hauda laskmiseni on kaetud laeva ahtri lipuga.

Mereväelaste matmise toimkond määratakse mereväe osadest (laevadelt) ja võimalikult sellest üksusest (laevalt), kus lahkunu teenis. Kui mereväelasi nõutavaks toimkonnaks ei jätku, garnisoniülema korraldusel täiendatakse seda toimkonda maaväelastega.

H. Reserv-, maakaitseväe- ja eru-kaitseväelaste matmine.

§ 647. Vormikandmise õigusega tegevteenistusest vabastatud ohvitseri ja kõiki teisi kaitseväelasi — Vabadusristi kavalere asulates, kus on alaline garnison, maetakse samade auavaldustega, kui tegevteenistuses olevaid, vastavalt nende auastmele või viimasele ametikohale.

Vabadusristi kavaleride kohta ei ole maksev § 622, lõik 1.

Kõikide teiste tegevteenistusest vabastatud kaitseväelaste matmiseks kaitseväe toimkonda ei määrata.

§ 648. Kui eelmises § 647 tähendatud kaitseväelasi maetakse kohtades, kus ei ole garnisoni, siis omaste soovil, kes sellest teatanud vastavale kaitseväeringkonna ülemale, võtab matmisest osa ainult väeosa või kaitseväeringkonnaülema asutise poolt saadetud delegatsioon.

§ 649. Eelmises § 648 tähendatud delegatsiooni koosseisu normaalselt määratakse: 1) kindralile — üks kindral, üks vanemohvitser, üks ohvitser, üks allohvitser ja üks sõdur, 2) vanemohvitserile — üks vanemohvitser, üks ohvitser, üks allohvitser ja üks sõdur, 3) teistele ohvitseridele — üks ohvitser, üks allohvitser ja üks sõdur, 4) kv. ametnikule — vastavalt tema viimasele ametiastmele üks kv. ametnik, üks allohvitser ja üks sõdur, 5) allohvitserile — üks ohvitser ja üks allohvitser ja 6) sõdurile — üks ohvitser ja üks sõdur.

Delegatsiooni määratakse võimalust mööda Vabadusristi kavalerie.

I. Välisriikide kaitseväelaste matmine.

§ 650. Välisriikide tegevteenistusesolevate kaitseväelaste matmist Eesti Vabariigi piirides toimetatakse samade reeglite järele, kui vastava riigi esindaja poolt teisi sooviavaldusi ei ole.

Garnisoni määrustiku lisad

(IV jao juurde)

Garnisoni määrustiku lisade
nimestik.

Lisade nr.nr.	Vormide nr.nr.	Lisade nimetused	Missuguste paragrahvide juurde
24	—	Aukompanii ja lipusaatekompanii liikumine lipu ja orkestriga	463
25	—	Aukompanii rivistamine	464
26	—	Võtted lipuga jalarivis.	465
27	16	Aukompanii juures oleva vanema ülema ettekanne	465 ja 466
28	—	Eskordi rivistused liikumisel	474
29	—	Spalerite rivistamise kord	476
30	—	Signaal nr. 1	497
31	17	Paraadi juhataja ettekanne paraadi vastuvõtjale	521
32	—	Väeosa, delegatsioonide ja isikute asetus lipu üleandmisel väeosale.	568
33	18	Väeosa ülema tänu ja töötuse sõnad lipu vastuvõtmisel Riigivanemalt	575
34	19	Maetud kaitseväelaste registreerimise raamat	611

Garnisoni määrustiku § 463 juurde.

Lisa nr. 24.

Märkide seletus:

- Kompanitülem.
- Orkester.
- Lippur
- Lippuri ehi
- Rühm

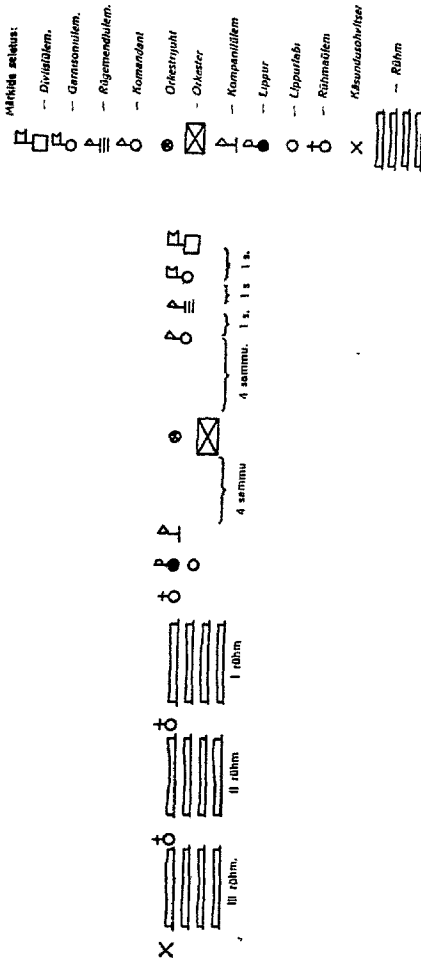
Aukompanii ja lipu saatekompanii liikumine lipu ja orkestriga.

Lisa nr. 25.

Garnisoni määrustiku § 464 juurde.

Aukompanii rivistamine.

Garnisoni määrustiku § 465 juurde.

Võtted lipuga jalarivis.

1. Lipu hoidmine jalal.

Lipp hoitakse jalal vabalt allalastud paremas käes nii, et kolm keskmist sõrme hoiavad varrast eest, väike sõrm küljelt ja põial — tagant. Varda ots maas — parema jala kõrval väljaspoolt. Varras on langetatud lippuri õlast vähe ettepoole (2—3 kämbla laiust).

2. Lipu võtmine õlale ja hoidmine õlal.

Lipp kantakse paremal õlal, kuhu see tõstetakse vasaku käe abil. Õlal lippu hoitakse piki lipu varrast väljasirutatud parema käega nii, et käsi oleks varda peal ja varras — esimese ja keskmise sõrme vahel. Varras peab sünnitama maapinnaga umbes 50—60° nurga, kusjuures varda ots hoitagu maast umbes ½ meetri kõrgusel.

3. Lipu võtmine õlalt jalale.

Õlalt lipp võetakse jalale vasaku käe abil p. 1. kirjeldatud asendisse.

4. Tervitamine lipuga.

Tervituseks lipp tõstetakse jalalt vasaku käe abil varda otsaga otse allalastud parema käe peopesasse, kusjuures vasaku käega hoitakse parema õla kõrguselt lipu varrast vastu paremat õla, nelja sõrmega eest ja põidlagi tagant ümber varda nii, et lipu varras seisaks püstloodis.

Tervitusasendist võetakse lipp jalale vasaku käe abil p. 1. kirjeldatud asendisse.

5. Saluteerimine lipuga.

Saluteerimiseks paigal seistes kui ka liikumisel lipp langetatakse tervitusasendist otse ettepoole nii, et varras sünnitaks maapinnaga umbes 30—40° nurga; samal ajal vasak käsi libistatakse mööda lipu varrast umbes 30—40 sm ülespoole, kuna parem käsi ühes vardaga lastakse tahapoole sedavõrt, et mõlema käe vahel oleva varda osa keskkohast tuleks vastu paremat puusa.

Peale saluteerimist lipp võetakse uuesti tervitusasendisse ja sellest asendist otsekohe tarviduse järele, kas õlale või jalale.

6. Lipu hoidmine komando järele „mütsid maha!“.

Komando järele „mütsid maha!“ tõstetakse lipu varda ots parema labajala sisekülje õõnsusse ja varras asetatakse kõverdatud vasaku käe küünarliikme vastu. Parema käega võetakse müts peast ja hoitakse jalaväe määrustiku nõuete kohaselt.

Pärast mütside pähepanemist lipp võetakse jalale.

Lisa nr. 27.

Garnisoni määrustiku §§ 465 ja 466 juurde.

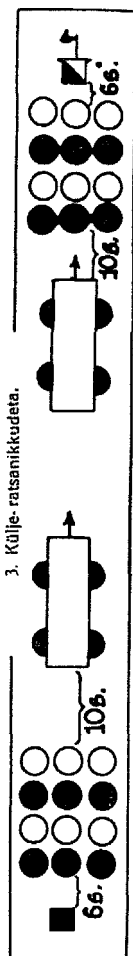
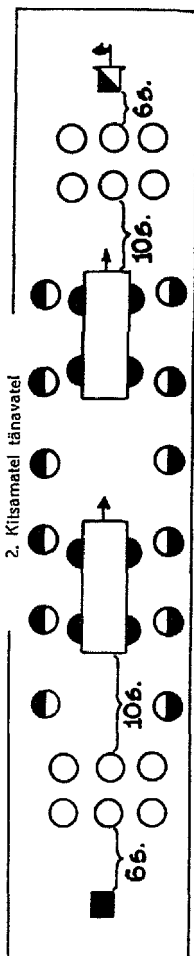
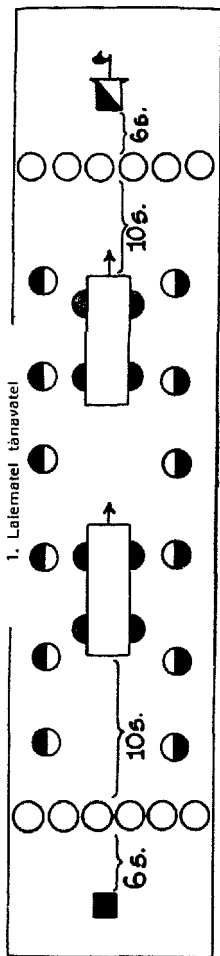
Vorm nr. 16.

Aukompanii juures oleva vanema ülema ettekanne.

Härra Riigivanem (minister, kindral) Teie saabumise (volituste äraandmise, lahkumise) puhul on välja pandud aukompanii 6. jalaväe rügemendist.

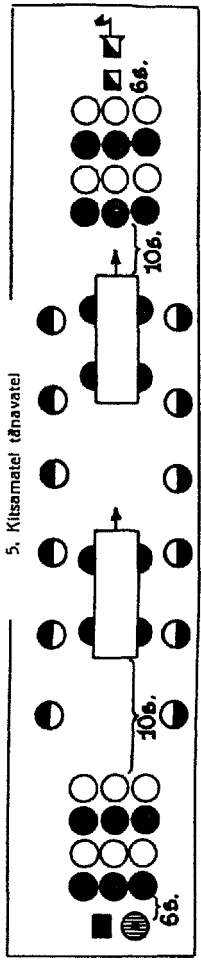
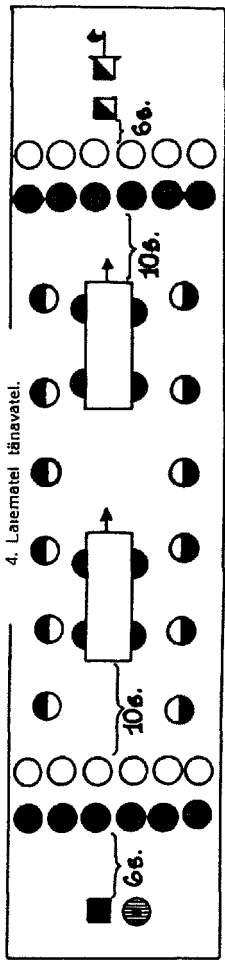
Garnisoni määrustiku § 474 juurde.

1. Harilik eskort, koosseis: 1 ohvitser ja 24 sõdurit.

Eskordi rivistused liikumisel.

II. Suurendatud eskort, koosels 2 ohvitseri, 1 allohvitser ja 37 sõdurit.

Märkide seletus

●	ratsanik kinnise möögaga	—	eskordileem	—	ohvitser.
◐	lahtise	—	ohvitser	—	allohvitser.
○	pligiga.	—	ohvitser	—	sõdurik.
◑	signalist.	—	ohvitser	—	ohvitser.

Seletuskiri lisa nr. 28 juurde.

Saadetava isiku asukoha juures rivistub eskort Garnisoni määrustiku § 474 kohaselt ja tervitab eskordiülema sellekohase komando järele saadetavat tema ilmumisel, kusjuures eskordiülem, võttes mõõga tervituseks, esineb järgmise ettekandega:

„Härra Riigivanem (minister) Teie saatmiseks määratud eskort on kohal“.

Saadetava isiku sõidukisse asumisel eskordiülema komandol ohvitser, allohvitser ja teise viiru ratsanikud paljastavad mõõgad ning eskort traavi paiguneb sõiduki (sõidukite) ümber ühte joonistusel näidatud rivistusse.

Eskort liigub kindlaksmääratud marsikava järele harilikult traavi. Erikorraldusel eskort võib liikuda ka sammu või galopil.

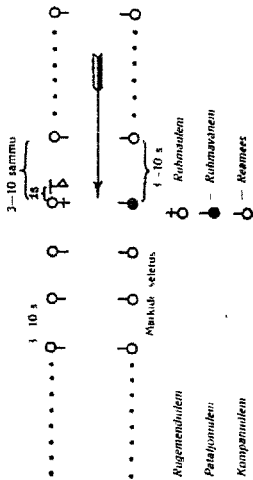
Kui eskordi ees liigub ratsapolitsei piilkond, siis peab see olema umbes 150 sammu kaugusel eskordist.

Määratud kohale jõudmisel eskort kiirelt, kuid rahulikult ja sõidukeid segamata, rivistub sõiduki (sõidukite) taha samas korras kui enne liikumise algust.

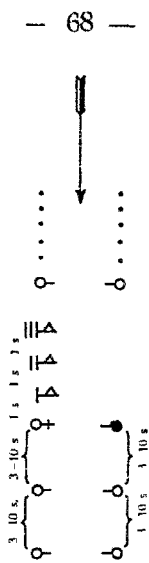
Märkus. Külje ratsanikkudeta eskordi rivistust liikumisel tarvitatakse tseremonia korraldaja erikorraldusel.

Lisa nr. 29.

Garnisoni määrustiku § 476 juurde.

Spalerite rivistamise kord.

Lisa nr. 30.

Garnisoni määrustiku § 497 juurde.

Signaal I.

Lisa nr. 31.

Garnisoni määrustiku § 521 juurde.

Vorm nr. 17.

Paraadi juhataja ettekanne paraadi
vastuvõtjale.

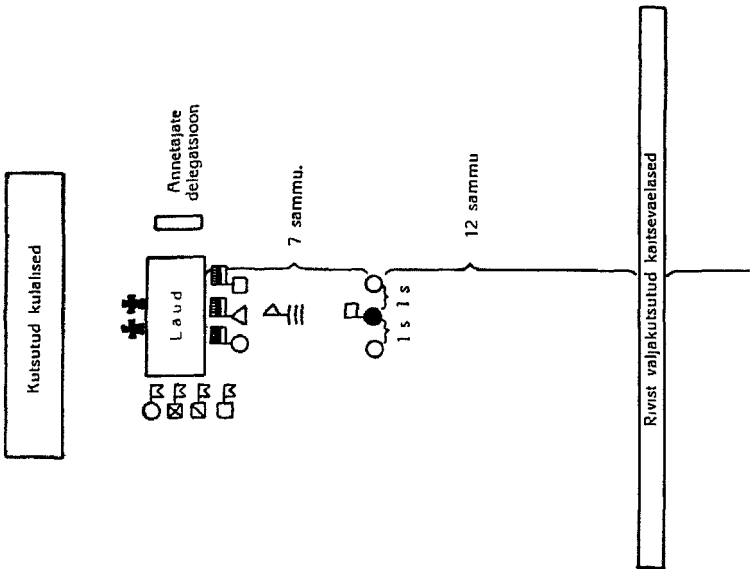
Härra Riigivanem (minister), paraadi riivs
00 pataljoni, 00 eskadroni, 00 patareid,
00 tanki, 00 soomusautot, 00 lennukit.

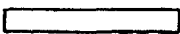
Lisa nr. 32.

Garnisoni määrustiku § 568 juurde.

Väeosa, delegatsioon

Rivistatult

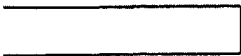
Oma garnisoni väeosade ja kaitseväe delegatsioonid

Lipu saaja.

ide ja isikute asetus lipu üleandmisel väeosale.

Distsants tarviduse järgi,
kuid mitte vähem kui
5 sammu

Vaeosa

Lisa nr. 33.

Garnisoni määrustiku § 575 juurde.

Vorm nr. 18.

Väeosaülema tänu ja töotuse sõnad
lipu vastuvõtmisel Riigivanemalt.

NN rügemendi nimel tänan annetatud
lipu eest. Rügement töötab seda lippu kodu-
kaitse sümbolina kõrgel hoida ja selle lipu
all Eesti demokraatlikku Vabariiki kaitsta
kuni viimase meheni.

Lisa nr. 34.

Garnisoni määrustiku § 611 juurde.

Vorm nr. 19.

Tallinna garnisoni surnuaeda

maetud kaitseväelaste

REGISTREERIMISE-RAAMAT

Järjekorra nr.	Auaste	Perekonna-, ees- ja isa- nimi	Väeosa	Sündimise aeg	Päritolu	Perekonnacis (poissmees, abielus)

